

157/37

# Rakennus-Järjestys

Helsingin kaupungille,

ulosannettu 9 p:nä Kesäkuuta 1875.

Sisällysluettelon ja registerin kanssa.

Helsingissä,

J. C. Frenckell'in ja Pojan kirjapainossa, 1875.

G. W. Edlund'in kustannuksella.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin  
taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:ää yleisessä  
rakennusjärjestyksessä.

maka-

01.

ehdas,  
Touko-  
s niine

kasiini-  
kirjaan.

a pitää  
sa ovat  
rajasta

rannen  
isompi.

huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-



## Sisällys:

|                 |                                                                                 |         |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------|---------|
| I Artikkeeli.   | Kaupungin jaosta, tonttikirjasta ja tonttimittauksista . . . . .                | 1—9 §§. |
| II Artikkeeli.  | Kaupungin rakennustawasta . . . . .                                             | 10—40 " |
| III Artikkeeli. | Munta waarinotettawaa rakennustöissä . . . . .                                  | 41—56 " |
| IV Artikkeeli.  | Yleisistä rakennuksista . . . . .                                               | 57—60 " |
| V Artikkeeli.   | Rakennus- ja tonttikirjasta, niiden laittamisesta ja voimassa-pidosta . . . . . | 61—66 " |
| VI Artikkeeli.  | Yleisiä sääntöjä . . . . .                                                      | 67—72 " |

Keisarillisen Majesteetin Korkeassa Nimesä,  
Hänen Suomen Senaatin ja  
ulosantama

## Rakennus-järjestys Helsingin kaupungille.

### I Artikkeeli.

Kaupungin jaosta, tonttikirjasta ja tonttimittauksista.

1 §. Helsingin kaupunki, jolle Keisarillinen Majesteetti 28 p:nä Maaliskuuta (9 p:nä Huhtikuuta) 1875 armossa on wahwistanut rakennus-suunnitelman, jaetaan rakennustawan suhteen warsinaiseen kaupunkiin ja esikaupunkeihin.

Warsinaisena kaupunkina on ensimmäinen, toinen, kolmas ja kahdeksas kaupungin-osa, joista ensimmäinen kaupungin-osa rajoittuu etelässä kauppatoriin, pohjassa ja idässä pohjois-satamaan ja lännessä Unioninkatuun; toisen kaupungin-osan rajana on Unioninkatu idässä, esplanadit etelässä ja lounassa sekä yleinen kävelypaikka (Kaisaniemen puisto) pohjassa; kolmanteen kaupungin-osaan kuuluvat kaikki korttelit etelään ja itään päin sanotuista ja esikaupungin-esplanadeista aina Observatoriumin tahi Ulrikapörin wuoreen asti; sekä kahdeksanteen Katajannokan korttelit.

Esikaupunkeihin luetaan: neljäs kaupungin-osa, sijältävä korttelit lounanpuolella Vänöistä Henrikinkadusta ja luoteenpuolella Bulewardinkadusta; viides kaupungin-osa: kaikki korttelit kaakonpuolella Bulewardinkadusta ja lounanpuolella esikaupungin-esplanadeista aina Punawuoren- ja Katakatuihin asti; kuudes kaupungin-osa: korttelit viidennen kaupungin-osan ja Punanotkon esplanadin välillä; sekä seitsemäs: korttelit itään päin Punanotkon-esplanadista sekä astronomillisen observatoriumin ja kirurgillisen sairashuoneen tonteista.

2 §. Kaikka kaupungin rakennus-suunnitelman ulkopuolella olewina, ovat ne rakentamiseen määrättyt areenat, tontit, jotka ovat kaupungin ulkolinjain wieresessä, tämän Rakennusjärjestyksen määräysten alaisia sekä luetaan siinä suh-

maka-

01.

ehdas,  
Touko-  
s niine

kasiini-  
kirjaan.

a pitää  
sa ovat  
rajasta

anmen  
isompi.

huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:ää yleisessä rakennusjärjestyksessä.



teessa esikaupunkieihin. Mutta kartanorakennusten laadusta kaupungin alle kuuluvalla maalla ja siellä arennille ane-  
tuilla tiloilla saa Majistraati kuskakin eri tapauksessa, il-  
maantuvain asianhaaran mukaan ja rakentajan mielen-  
tekoa warteen ottamalla, määrähksen antaa.

3 §. Tonttikirjaa, laitettuna eri päällysnimillä wa-  
paita ja epäwapaita tontteja warten, tulee Kaupungin-insi-  
nööri kirjoittaa kahdessa kappaleessa ja sen pitää sisältää,  
kaupungin-osan, korttelin ja numeron alla, kaikki jo rakennuksella  
varustetut tahi wastebes rakentamiseen määrättyt kaupungin ton-  
tit, täydellisellä osoituksella kunkin sellaisen tontin pituudesta,  
leveydestä ja pinta-alasta sekä omistajasta tahi haltijasta.  
Tontteja, jotka kuuluvat krunnulle tahi julkisille wirastoille  
ja laitoksille, ei myöskään saa jättää pois tonttikirjasta, jolla  
on todistawa voima tontin asemaa ja suuruutta koskewissa  
kysymyksissä. Yksi kappale tonttikirjaa säilytetään ynnä kau-  
pungin rakennussuunnitelman karttain ja niihin kuuluvain  
karttakertomusten kanssa Majistraatin arkistossa; toinen kap-  
pale sitä on Kaupungin-insinöörin hallussa.

4 §. Jos uudisrakennus, olipa asuin- tahi ulkokuo-  
neus, tulee jollekin tontille tehtäväksi, määrää Majistraati  
tontin mitattavaksi Kaupungin-insinöörin kautta, jolla, määrä-  
hksen käteensä saatuaan, viipymättä pankoon määräjän sii-  
hen toimitukseen ja antakoon siitä ilmoituksen hakijalle, jonka  
tulee vähintäänkin neljää päivää ennen mittausta, kaupun-  
ginpalvelijan kautta, antaa samallainen tieto naapureille eli  
kaikille niille, joilla on tontteja samassa korttelissa. Jos  
hakija ja naapuri, waikka owat asianomaisesti kutsutut, jää-  
vät toimitukseen tulematta, ei se saa estää toimituksenpitäjän  
mittaamaan rupeamasta. Kahdessa viikossa mittauksen ta-  
pahtumisen jälkeen pitää siitä tontin-omistajalle annettaman  
täydellinen toimituskirja, sisältävä tontin pituuden, leveyden,  
pinta-alan ja kulmat, sekä tontin asemapiirros, osoittawa niin  
siihen rakennetut huoneukset kuin lähitonttein rajoilla olemat  
rakennuksetkin, ilmoituksen kanssa niiden laadusta asuin- tahi  
ulkokuoneita ollen ja mistä rakennus-aineesta owat tehdyt, sekä  
läheiset kadut ja tarpeellisen siwupiirroksen maan kaltavuudesta  
warinkin kadun warrella, jonka waakituslinja on selvästi mer-  
kittävä, niin myös selityksen pohjaveden korkeudesta kellarin-  
pohjain mahdollisen syvyyden suhteen ja mitenkä webenlas-ku  
tontilta helpoimmin ja luotettawimmin voidaan aikaan saada.

Jos tontti on viimeisinä kymmenenä wuotena mi-  
tattu, ei nutta mittausta tarwita, ellei omistaja tahi joku  
naapureista sitä waadi.

5 §. Maan mittaaminen, jossa kaikki matkat ja pin-  
nat otetaan wakauntaisiksi, waikka maa on epätasainenkin  
tahi kallawa, alotetaan siitä kadusta tahi awoimesta paikasta,  
jonka warrella tontti on, sekä toimitetaan yhä edelleen il-  
moitteiden mukaan kaupungin tonttikirjasta ja siitä tontin  
mittarinkirjasta, joka viimeiseksi on ulosannettu. Jos ei  
semmoisista mittarinkirjaa ole tahi se ei pidä yhtä tonttikir-  
jan ja tontin oikean alan kanssa, tulee toimitusmiehen yhtä  
mittaa tulkia koko kortteli, selwän saamisiksi siitä, owatko  
muut tontit sen kokoisia kuin pitää. Jos nähdään laidan  
niin olemat ja puheena olemalle tontille jääpi se lawens,  
kuin tonttikirjan mukaan sille tulewa on, ulosantakoon toi-  
mitusmies mittarinkirjan, mutta muussa tapauksessa pitää  
hänen ilmoittaa asian laita Majistraatille, joka, asianomai-  
sia kuulustettuaan, ryhtyy tarpeelliseen osennukseen sekä sen  
mukaisesti ulosannattaa mittarinkirjan ja maalla rajoitut-  
taa tontin oikean piirin.

6 §. Mittarinkirjaan, joka, toimitusmiehen allekirjoit-  
tamana, on, kahdeksan päivän kuluessa maalla tapahtuneen  
toimituksen päätöksen-saamisen perästä, Kaupungin-insinöörin  
pidettävä hakijan saatavilla, pitää olemat otettuna toimitus-  
päivä, tontin silloinen omistaja ja numero sekä se kortteli,  
jossa, ja se katu, jonka warrella tontti on, kuin myös tontin  
jalkamittainen pituus ja leveys sekä nelijalallinen pinta-  
ala. Mittarinkirjaan liitetään Kaupungin-insinöörin, ilmoite-  
tun mittamäärän mukaan, tekemä asianmukaisesti wäritetty  
asemakartta tontista ja sen lähimmästä ympäristöstä; ja pitää  
tämän kartan olla warustettu täydellisellä päällysnimellä.

Jos tontti samalla on arwattawa, tulee toimitusmiehen  
tulkia myöskin maan laatu sekä mittarinkirjassa osoittaa ton-  
tilla olemat eri maanlaatuja lawens ja arwo; nämät la-  
weudet owat myös asemakartalle asianmukaisesti merkittävät.

7 §. Jos kaupungille kuuluwa tontti on yksittäiselle  
miehelle rakentamista warten luovutettawa, niin Majistraati  
mittaantakoon ja arwaantakoon tontin, sillä tavoin kuin edelli-  
sissä §§:ssä tarkemmin on sanottu, kuitenkin niin, että yksi  
Majistraatin-jäsen ja yksi Kaupungin-waltnusmiehistä owat

maka-

01.

ehdas-  
Touko-  
s niinekasiini-  
kirjaan.n pitää  
sa ovat  
rajastanannen  
isompi.huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin  
taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottawat vastaavia §:iä yleisessä  
rakennusjärjestyksessä.



arviossa osallisina. Sen perästä ja mittarin kirjan Majistraatiin tultua ulostarjotaan tontti julkisella, asianomaisesti kuulutetulla, Majistraatin edessä pidettävällä huutokaupalla enimmän maksawalle, mutta jos ei siinä tarjota enempää hintaa kuin tontille yllämainituksa arviopidos ja pantu arvo on, niin Majistraati sille, joka tonttia on pyytännyt, luovut-takoon sen lunastusta vastaan, joka vastaa sanottua ar-woa, taikka, kun puhe on arentitontista, asennainitussa järjestyksessä määrättyä vuotuista arentimaksua vastaan. Mittaus ja arwaus on aina ostajan kustannettava, mutta jos huutokaupassa ei tehdä otollista tarjousta ja se, joka tonttia on pyytännyt, ei tahdo suorittaa sanotulla tavalla määrättyä lunastusta tai arentimaksua, tulee hänen kuitenkin vastata mainittu kustannus. Kun tontti näin rakenta-miseen annetaan, pitää ostajan myöskin saada Majistraa-tilta tieto siitä welvollisuudestaan, että tontille tulee asian-mukaisesti rakennettua 49 §:ssä määrätyn ajan kuluessa ja siinä panna seuraamuksen uhalla.

Tontti, jonka kaupunki luovuttaa krunnulle tai julkiselle laitokselle, on myös mitattava ja arwattava sillä ta-valla kuin tässä edellä on säädetty.

8 §. Joka ei tyydy pidettyyn tontinmittaukseen, hänen pitää neljäskatoista päivässä sen jälkeen kirjallisesti esittää miuis-tutuksensa Majistraatille, joka asian tutkioon ja päättävään.

9 §. Tontin halkaisemista tai lohkomista vähemmänä alaksi kuin viisikolmatta-tuhatta kaksijalkaa war-sinaisen kaupungin piirissä ja neljä-tuhatta kahdeksanjalkaa ne-liöjalkaa esikaupungeissa alkoon tästeves sallittako, jos ei si-hen rakenneta tai jo ole rakennettu ainoastaan kiwi-hu-oneuksia, ja jokainen tulewa tontti saa pihamaaksi vähintään-kin kolmeakymmentä jalkaa lewyhydelleen ja niin paljon enem-pää pituudelleen, että pinta-ala tulee olemaan kumminkin tuhat kahdeksanjalkaa neliöjalkaa, sekä siihen laiteta erinäistä ajoporttia. Jos joku tahtoo yhdistää ja yhdeksi kartanoksi ra-kentamalla panna kaksi tai useampia tontteja, on lupa sii-hen kirjallisesti anottava Majistraatilta, jonka tulee lähettää anomus hünä oman ja kaupungin-waltuusmiesten lausunnan kanssa Kuvernöörille, jonka perästä Kuvernööri jättää asian hünä oman lauseensa kanssa Senaatin Talous-Osaston rat-kaisutavaksi.

## II Artikkel.

### Kaupungin rakennustawasta.

10 §. Sekä warsinaisessa kaupungissa että esikaupun-geissa ovat tontit sen rakennusaineen suhteen, jota rakenta-misessa saapi käyttää, jaetut seuraaviin kolmeen luokkaan, ni-mittäin:

a) tontit, joissa kaikkein rakennusten ilman eroitusta pitää olla kiwi-huoneuksia;

b) tontit, joissa kumminkin kadun tai torin warrella olewain huoneusten pitää olla kiwestä, mutta muut kartano-rakennukset saadaan tehdä myöskin kalkkiseofesta tai pysty-pyy-aineista tiilitähtöksen kanssa (katvärkki-huoneuksia), sekä

c) tontit, joissa kaikki kartanorakennukset saawat olla puusta.

Ensimmäiseen näistä luokista kuuluvat:

ensimmäisessä kaupungin-osassa kaikki tontit Kaup-patorin ja Rauhankadun välisissä kortteleissa;

toisessa kaupungin-osassa kaikki tontit Unionin-kadun ja Fabianinkadun välisissä sekä Pohjois-Esplanadin-kadun ja Aleksanderinkadun välisissä kortteleissa;

kolmannessa kaupungin-osassa tontit Länsi-Kajin ja Kasarminkadun välillä, sekä

kahdeksannessa kaupungin-osassa eli Katajan-nokalla kaikki niin hywin asuinhuoneuksia kuin makasiinira-kennuksia warten määrätty tontit.

Toisen luokkaan taas luetaan, mikäli eiwät jo ole en-simmäiseen luokkaan pantuina:

ensimmäisessä kaupungin-osassa kaikki tontit poh-joispuolella Rauhanlatua sekä kahden puolen Nikolain-, Ma-rian- ja Elisabetinkatuja olewat tontit, niin myös tontit Unioninkadun warrella;

toisessa kaupungin-osassa tontit pohjoispuolella Aleksanderinkatua ja Itäisen Henrikinkadun warrelliset Alek-sanderinkadusta haussaan (kiwitehen) asti;

kolmannessa kaupungin-osassa lännenpuolella Ka-sarminkatua sekä esplanadin ja Wäliatorin kohdalla olewat tontit;

neljännessä kaupungin-osassa Läntisen Henrikin-kadun ja Bulewardinkadun warrella olewat tontit;

maka-

01.

ehdas-,  
Touko-  
s niine

kasiini-  
kirjaan.

n pitää  
sa ovat  
rajasta

nannen  
isompi.

huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:iä yleisessä rakennusjärjestyksessä.



viidennesä kaupungin osassa Bulevardinkadun ja esikaupungin-esplanadin varrelliset tontit; sekä lopuksi kaikki tontit jonkun torin vieressä. Kolmanteen luokkaan luetaan kaikki muut tontit niin varsinaisessa kaupungissa kuin esikaupungeissakin.

11 §. Senlaatuista laitoja, jotka vaativat alin-  
omaista ja kowaa lämmittämistä, niinkuin walinpajoja, poltto-  
uuneja, terwa-, öljy-, tali-, merirasiwa-, wernissa- ja so-  
ferikeittitöitä, saapi kaupungin linjain sisäpuolella olla ainoas-  
tansa sen syrjäisimmässä osissa ja waan kiivihuoneuksissa,  
joiden lattiat ovat kivistä ja wälikatot holwatut tahi joissa  
waan on ulkokatto, jos koko kattorakennus tehdään sytyttämät-  
tömistä aineista. Sama laki olkoon tulitikkutehtaista.

12 §. Leipohuoneet, polttimot, imelshuoneet ja juoma-  
tehtaat, joissa tawaraa walmistetaan yli kotitarpeen, niin  
myös pajat, kuituu- ja puferrushuoneet, yleiset saunat ja  
pesotuwat, apteekin-laboratoriumit sekä kaikki semmoiset lai-  
toiset, jotka käywät höyrykoneella, olkoot luovallisia kaupun-  
gin sisemmissäkin osissa, mutta ovat aina, kun ne kaupun-  
gin sijoitetaan, laitettawat kiivihuoneuksiin sekä warustettawat  
kiivilattioilla ja holwatuilla wälikatilla tahi ainoastansa ulko-  
katoilla samallaisista aineista, kuin 11 §:ssä sanotaan.

Samoin olkoot wärjähshuoneet sekä nilkkan-, wauun-  
maakarin ja astiantekijän-werstaat kaupungin sisäosissa sallit-  
tuja ainoastansa jos ovat laitettut hormi-takallisiin kiivihu-  
oneuksiin sekä warustetut ei ainoastansa kiivilattialla, jonka  
päälle kuitenkin saa panna irtotaisen lautalattian, waan  
myös wälikatolla, joka on joko holwattu taikka sawilaastittu  
taikkapa rautapellillä peitetty. Syrjäisemmissä kaupungin  
osissa mahdettakoon kuitenkin sellaisia werstaita eli työhuo-  
nista asettaa puuhuoneuksiinkin, sillä ehdolla, että huoneiden  
seinät ja katot sisäpuolelta joko sawilaastitaan taikka rauta-  
pellillä peitteellä warustetaan ja semmoisia tarpeenmukai-  
sesti woinassa pidetään. Ja on Kuvernöörin asiana Majis-  
traatia kuulustettuanja määrätä, mitä waranpiteitä waarin-  
ottamalla, tulenwaaran estämiseksi, muita hantwärfkejä kau-  
pungissa harjoitettakoon.

Kaupungin linjain piirissä ei tästebes saa pajaa laittaa wä-  
hemmän kuin kahdenkymmenen jalan matkan päähän puu- tahi

tiilitäytös-huoneuksista. Missä semmoinen laitos jo löytyy  
tahi wästebes asetetaan, on se wälttämättömästi warustet-  
tawia sawujohtolla hormien kautta ja senlaatuilla tapan-  
piipulla, että siitä ei pääse kipeniä lentelemään.

13 §. Tuulimyllyjä, köysitehtaita, nahaparkkioita ja  
teurastushuoneita ei saa kaupungin linjain piiriin laittaa.  
Mikään myöskään muita sellaisia laitoja, joista lähtee pa-  
haa hajua, tästälähin asetettako muualle kuin kaupungin syr-  
jäisempiin osiin.

14 §. Tontin kaikki rakennukset ovat parhaastansa  
asetettawat tontin siwulle, kuitenkin niin, että ainoastansa  
kiivihuoneuksia, ilman katonlapeeta toiselle tontille päin, saa  
rakentaa pitkin tontin sisäpuolisia rajalinjoja, jota wastoin  
ne kiivihuoneukset, joiden katonlapeeta on toiselle tontille päin,  
ja ylimalkaan muunkin laatuiset luovalliset huoneukset pitää  
niillä tontin siwulla, missä toinen kartano on vieressä, ra-  
kennettaman wähintäänkin viiden jalan päähän rajasta.

15 §. Tontille rakennettaessa pitää, miten suinkin mah-  
dollista on, jätettämän tilaa kulkuwäliksi jonkun toisen raja-  
kartanon kanssa; mutta muutoin rakennettakoon tontin kai-  
kille puolille kiivi-, kalkiseos- tahi tiilitäytös-huoneuksia. Jos  
kartanorakennuksena on kokonansa tahi joskikin osaksi puu-  
huoneuksia, pitää yksi siwu rajatontille päin jätettämän ra-  
kentamatta wähintäänkin neljänkymmenen jalan pituudelta ja  
tontin sisäpuolelle päin wiidenkymmenen jalan leveydeltä.  
Ja on kuskakin tapauksessa Kuvernöörin asiana, Majistraa-  
tin ehdoituksen jälkeen rakennus-piirustusten sisäansäpöittämi-  
sen ohessa, tutkia, millä puolella tämän awonaisen paikan on  
oleminen; ollen tämä säännös noudatettava myöskin kaikkein  
niiden tonttien suhteen, joihin jo on puuhuoneuksia raken-  
nettu, kun jonkin suuremman uudisrakennuksen tekeminen pu-  
heeksi tulee, joko sattuneen tulipalon wuoksi taikka muusta  
syystä, sekä uusi järjestäminen katsotaan tarpeelliseksi ja ti-  
laisuutta semmoiseen järjestämiseen sekä tarpeelliseksi nähdyä  
awopaikkaa naapurin tontin puolelle voidaan saada jonkin  
wanhemman puuhuoneuksen poisottamisella. Jos joku tahtoo  
rakentaa huoneuksen kivistä samalla tontilla olemaan tyhjään  
paikkaan puuhuoneusten wälillä, olkoon siihenkin lupa, sa-  
moin kuin wanhemman puuhuoneusten sijaan tontille saa  
rakentaa kiivihuoneuksia.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin  
taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottawat vastaavia §:iä yleisessä  
rakennusjärjestyksessä.

maka-

01.

ehdas-  
Touko-  
s niine

kasiini-  
kirjaan.

n pitää  
sa ovat  
rajasta

nannen  
isompi.

huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-



16 §. Semmoisille tonteille, joihin saa rakentaa ainoastaan kivi- ja puuhuoneuksia, mahdettakoon kuitenkin seuraavia vähempiä rakennuksia puustakin tehdä, nimittäin:

a) kairon-päälyysrakennuksia; b) puutarhain lystimajoja, mutta ei pitempiä eikä leveämpiä kuin kuusitoista jalkaa ja enintään kymmentä jalkaa korkeita maasta rästääseen asti; c) balkongeja ja vähempiä verandoja; d) avoimia katoja eli wajoja pylwäiden päällä, joiden korkeus ei saa nousta yli kymmenen jalan ja joissa älköön halloja tahi muita puutavaroita säilytettävä neljänkymmenen markan sikon haastolla. Nämät katoiset, jotka ovat katettavat matalalla pelkällä tahi muusta 33 §:n mukaan luvallista kate-aineesta oloalla katolla, olkoot, jos niin tahdotaan, laudoitetut eli paneilatut yhdestä, kahdesta tahi kolmelta puolelta, mutta niitä ei saa minkään syyn varjolla sulkea porteilla tahi ovilla, samoin kuin ei niihin myös millään ehdolla saa laittaa tulipesää, kaikki neljänkymmenen markan sikon uhalla.

17 §. Semmoisilla tonteilla, joissa puuhuoneukset ovat luvallisia, mahdettakoon, jos niihin kivi- ja puuhuoneuksia rakennetaan, näihin huoneuksiin, joita ei saa rakentaa korkeammiksi kuin kahdenkertaisiksi, laittaa puiset porstuat, pedestit eli katosraput ja ulkoraput, jotka tulevat korkeintaan neljän jalan lewyisiä, ja näiden porstuain ja rappujen katoiksi käytettävään semmoisia aineita, jotka 34 §:n mukaan ovat puuhuoneuksille sallittuja.

18 §. Tontin asuinhuoneukset ovat parhaastansa rakennettavat kadun tahi torin varrelle; ulko- ja huoneukset taas tontin sisäpuolelle. Missään tapauksessa ei saa makkahuoneusta eikä sentasuoja laittaa tahi pitää kadun tahi torin varrella; mutta jos jonkin muun laatuinen ulko- ja huoneus on rakennettu tontin ulkopuolelle, niin että siinä on ovet ulospäin, olkoon kunnöörillä walta tutkia, saadaanko sellaisia owia vielä edespäin pitää.

19 §. Missä ei tontin sivuilla ole huoneuksia, on se aidattava vähintäänkin kahdeksan jalan korkeisella kiveällä puuplankulla (lanta-aidalla); kadun tahi torin kohdalla saa tänä aitausena, jos sisäpuolelle on puutarha laitettu, olla lävellinen pisteraita eli staketti.

20 §. Kullakin tontilla, jos ei siihen rakenneta pelkkiä kivi- ja huoneuksia, pitää paitsi ajoporttia myöskin eri porttipaikka laitettaman jollekin rajalla olevalle palokujalle päin. Tontilla, johon ainoastansa kivi- ja huoneuksia rakennetaan, on paitsi ajoporttia myöskin laitettava läpikäytävä jollekin rajatontille päin tahi, missä ei niin woi tapahtua, kadun puolelle. Ajoporttia älköön muulla tavalla päältä rakennettako kuin kivi- ja holvilla.

21 §. Keskelele pihamaata älköön mitään huoneusta rakennettako, vaan pitää jokaiselle tontille, johon ei tehdä pelkkiä kivi- ja huoneuksia, jätettävän awoin, joka paikasta yhtäjaksoinen, vähintäänkin kahdentuhannen yhden sadan kuudenkymmenen neliöjalan kokoinen piha. Jos tontille rakennetaan ainoastaan kivi- ja huoneuksia, saa pihan ala olla vähempikin, niinkuin 9 §:ssä on sanottu.

22 §. Kivi- ja huoneus, oli pa siinä asuin- tahi ulko- ja huoneita, mahdettakoon rakentaa yhden tahi useamman huonekerran korkeiseksi, ja saada rakentaa yhteen toisen kivi- ja huoneuksen kanssa läheisellä tontilla, ellei rakennuksen weskikatto tule kallattamaan naapurin huoneuksen puolelle.

Kun kivi- ja huoneukset eri tonteilla näin rakennetaan yhteen, ovat huoneuksien ullat erotettavat toisistaan wähintänsä kahdentoista tuuman paksuisella turwamuurilla, jonka on kohoaminen kahdeksantoista tuumaa ylempi ulkokattoa ja joka on katettava rauta- tahi muulla metallipellillä.

Samalla tontilla woipi kivi- ja huoneuksen ylimalkaan rakentaa siinä ennestään olewan, kivestä, kalkkiseofesta, pysty- aineista tahi puusta tehdyn huoneuksen kanssa yhteen.

23 §. Kalkkiseos-, tiilitäytös- tahi puuhuoneuksia älköön samalla tontilla rakennettako suuremmalle alalle kuin viisituhatta neliöjalkaa kutakin asuinhuoneusta kohti ja kalkkituhatta neliöjalkaa kutakin ulko- ja huoneusta kohti; mutta jos kalkkiseos- tahi tiilitäytös- huoneus rakennetaan yhteen puuhuoneuksen kanssa, pitää niiden wäliin tehtävän vähintäänkin kaksitoista-tuumanainen palomuuuri.

24 §. Asuinhuoneusta kalkkiseofesta tahi pystypuista tiilitäytöksen kanssa sekä asuinhuoneusta puusta, josko se ja

maka-

01.

ehdas-,  
Touko-  
s niinekasiini-  
kirjaan.n pitää  
sa ovat  
rajastanannen  
isompi.huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:iä yleisessä rakennusjärjestyksessä.



wirunvilla eli muuriseoksella päällystetäänkin tahti tiilillä peitetään, ei saa rakentaa korkeammaksi kuin neljäkolmatta jalkaa maan korkeimmasta paikasta katourajaan asti eikä myöskään muuta kuin yhdenkertaiseksi; jonka johdosta siis ältöön sellaisen huoneuksen ullakkoon laitettava asuinhuonetta tulipesän kanssa tahti ilman sitä.

Sanotuista rakennusaineista tehdyt ulkoisuoneukset eivät saa olla korkeampia kuin kahdeksantoista jalkaa maan korkeimmasta paikasta katourajaan. Ja pitää eri huoneusten välillä samalla tontilla olla vähintäänkin wiisi jalkaa, jos jompikumpi tahti kumpikin on kiwinen, kalkkiseosjinen tahti tiilitähtöjinen, mutta kymmenen jalkaa, jos jompikumpi tahti kumpikin on puusta. Tulipesä ulkoisuoneessa on ehdottomasti kielletty. Heinäparvi kiwihuoneuksissa on erotettava wejilattoon ulottuwalla, kalkkitoista tuumaa paksulla muurilla; ja jos asuinhuoneita laitetaan ulkoisuoneuksien päälle, pitää näissä olewat makit ja heinäin, olkien, halkojen tahti muun sellaisen säilyhuoneet holwattaman.

25 §. Minkäläatuisen huoneuksen kiwijalka tahansa tehtäköön hattaamattomasta kivistä, paitfi allamainituspa tapauksessa, ja se ei saa olla matalampi kuin kaksi jalkaa maan korkeimman paikan ylipuolelta. Jos maa on kalta-waa, mahtakoon Kuvernööri, hakemuksen johdosta ja sitten-kuin katselmus 43 §:n mukaan on pidetty sekä Majistraati-afiaasta lauseensa antanut, myönnyttää semmoisia poikkeuksia tästä, joihin asianhaarat aiheutta antawat.

Millä tonteilla, joissa kartanorakennuksen kadun tahti torin puolella tulee olla kivistä, pitää huoneuksen kiwijalan oleman hakatusta tahti kulmitusta harmaasta kivistä.

26 §. Kellarit tahti säilyhuoneet, jotka laitetaan asuinhuoneusten tahti muiden rakennusten alle, owat joko holwattawat taikka ylipuolelta pellillä peitettävät tahti sawilaastittawat. Kowin kalta-walla maalla mahdettakoon myösk holwattuja tulipesällisiä asuinhuoneita kiwijalkaan laittaa, luwan saatua, jonka Kuvernööri, asianomaista arkkitehtia ja Majistraatia kuultustettuaan, antaa ynnä likempään ohjeiden kanssa kuskakin tapauksessa; kuitenkin on sawunkulku maakerrasta wälttämättömästi johdettava suoraan ylöspäin ja ympäröittäwä vähintänsä kuuden tuuman paksuisella erilli-

sellä muurilla, tahti kalkkitoista-tuumaisella muurilla, kun sillä kohtaa on puuseinä.

27 §. Kiwisissä asuinhuoneuksissa, joissa on useamman kuin neljän huonekerran korkeus, pitää ulkoiseinäin oleman vähintänsä kolmekymmentä tuumaa paksuja alimmaisessa eli maakerrassa ja kahdeksantoista muissa kerroissa. Kolmen-tahti neljänkertaisissa huoneuksissa pitää alimmaisen eli maakerran ulkomuurien oleman vähintänsä neljäkolmatta tuumaa paksuja, mutta kahden- ja yhdenkertaisiin huoneuksiin saapi tehdä ainoastaan kahdeksantoista tuumaa paksut ulkomuurit. Väliseinät, kun niissä käy sawujohtoja ja ne kannattawat niiskapuita useamman kuin kahden huonekerran korkeudessa rakennuksissa, owat tehtävät kahdeksantoista tuumaa paksuisi, mutta muutoin niiden ei tarvitse olla enemmän kuin kahdentoista tuuman paksuisia, jota paitfi vähempään asuinhuoneitten eroittamista warten myöskin kuutta tuumaa paksut kioasoni- eli väliseinät olkoot luwailijia. Ullakonpohjat owat warustettawat vähintäänkin kolmea tuumaa wahwalla palokatolla, joka kaikkialla peittää hirskierroksen ja täytöksen; tästä kuitenkin erotettakoon semmoiset rakennukset, joiden laitosmuoto wälttämättä waatii toisenlaisia järjestelyä.

28 §. Avoimet tulipesät ilman hormillista sawujohtoa eivät ole sallittuja. Puuhuoneuksiin ei ylimalkaan saa laittaa liesiä eli piisejä, unneja tahti tulipesiä muulle kuin wahwalle harmaakiwi-pohjalle tahti awonaisen ja lujan holwin päälle, mutta kiwihuoneuksissa käytettäköön kuitenkin rautakannattimia, jos asianhaarat niin waatiwat. Sawujohto on laitettava niin, että sen helposti woi nuohota ja ruoketa ja että kipinäin lenteleminen estetään.

Kiwihuoneuksissa owat tulipesäin sawuhormit kerrain-min johdettawat huoneuksen seinäin kautta tahti, jos niin ei tehdä, ympäröittäwät vähintäänkin kuutta tuumaa paksulla tiwiillä muurilla; jota paitfi hirskierros pitää wahwoilla hirsillä erotettamaan kaakeluumien ja työkin liesien tulihormeista vähintäänkin yhdeksän tuuman päässä, mutta juomanpano- ja leipohuoneissa vähintänsä kahdentoista tuuman päässä tulihormista, sekä siten tullut walipaikka tarkoitukseunmuta- jesti täytettämän tiilimuurilla, kuin myösk siihen koskewa

Tehdastontille saa myösk rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä owat numerot osottawat vastaavia §:iä yleisessä rakennusjärjestyksessä.

maka-

01.

ehdas-  
Touko-  
s niine

kasiini-  
kirjaan.

n pitää  
sa ovat  
rajasta

nannen  
isompi.

huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-



pohja= eli trossitäytös ja hirsiferros sytymästä varjelta-  
man siihen pannulla rautapellillä.

Kivi- ja puuhuoneuksissa, joiden väliseinät ovat puusta, on  
tulipesän laittamisen suhteen semmoisen seinän viereen non-  
datettava kaikkia, mitä seuraavassa kohdassa säädetään puu-  
huoneuksien tulipesistä.

Kalkkiseos-, tiilitäytös- ja puuhuoneuksissa pitää kaafel-  
uunin ja pienemmän tulipesän oleman läheisestä seinästä  
eroitettuna tulipesää ympäröivällä vähintäänä kuuden tuu-  
man tai enemmänkin paksuudella ja ylipuolesta holvatulla  
muurilla tai komerolla, jonka ei ainoastansa, samoin kuin  
itse tulipesänkin, tule lewätä tukewalla perusmuurilla, waan  
myös tulipesän jalasta ylös sawuhormiin asti olla wähin-  
täänkin kahden tuuman lewiyellä tyhjällä välillä eroitettu  
tulipesän takasivusta; mutta kyökkien ja leiwintupain liedet  
eli takat, leipo-uunit, muuripadat ja muut sellaiset tulipe-  
sät, joilla on yhteinen sawukulku, ovat siten laitettawat,  
että niiden takana olewa seinä otetaan pois ja sen sijaan  
pannaan vähintäänä kahdeksatoista tuumaa paksu tiilinen  
palomuur; ja pitää kummasjakin tapauksessa huoneuksen  
välikaton multihirret ja täytös, siinä kuin sawuhormit kulke-  
wat, ympäröittämän rautapellillä tai eroitettaman sawuhor-  
meista sawiferroksella. Puuhuoneuksissa ovat tulipesät ase-  
tettawat keskipaikalle, etteivät piiput taitu huoneuksen las-  
teutuksessa.

29 §. Lämmönjohto= eli niin sanottu kaloriferi-uunit  
ovat kiwi- ja kalkkiseos-huoneuksissa luvallisia, sillä ehdolla  
kuitenkin, että lämpöhuone, jossa uuni ja kuumennetut rauta-  
torwet ovat, on holwattu vähintäänkin kahdetoista tuumaa  
paksulla tiilimuurilla, kuin myös että uunin siwut ovat wä-  
hintäänä kahdeksatoista tuumaa paksut ja sen lisäksi warus-  
tetut peitekiwillä niissä paikoin kuin puuta on wastassa.  
Jos äskennämainitun holwin päälle tahdotaan asettaa puulat-  
tia, niin pitää holwin olla kumminkin neljänkolmatta tuuman  
paksuinen.

Jos joku tahtoo kiwi- tai puuhuoneukseen asettaa toi-  
senlaatuista lämmityslaitosia, kuin ylempänä on sanottu,  
hakeloon siihen erittäin luvvan Majistraatilta, jonka, sitten-  
kuin asianomaista arkkitehtia siitä on kuulustettu, tulee an-  
taa lauseensa asiassa ja lytätä se Kuvernöörin päätettäväksi.

30 §. Kyökeissä ja leipotuvisissa mahdettakoon käyt-  
tää puulattioita, mutta ne eivät saa ulottua huoneiden tu-  
lipesiin saakka, waan ovat nämät lähimpää ympäröittävät  
paasikiwillä tai tiileillä kumminkin kolmen jalan leweydestä;  
tätä on nondattaminen niissäkin työhuoneissa ja laitoksissa,  
joissa, 12 §:n mukaan, on lupa käyttää irtainta puulattiaa.  
Huoneessa, jossa on kaakeluuni, pitää lattia tulipesän edestä  
peittämän vähintäänkin puoltatoista jalkaa pitkällä ja le-  
weällä metallipellillä tai lattian sijaan sille kohtaa panta-  
man yhtä suuri paasi.

31 §. Takapiiput ovat ullakkoille rakennettawat pys-  
tyhuoraan, mutta sawujohto wastakkaisista kaakeluuneista  
wierettäin olewissa huoneissa saa kuitenkin yhtä samaan ta-  
kanpiippuun. Sawuhormit ovat muuten tehtävät tarpeeksi  
awaroita; ja pitää takanpiippujen ulkoseinän paksuuden olla  
vähintäänkin kuusi tuumaa, mutta sawuhormien välikalvot  
tehtäköön syrjälleen pannuista tiileistä. Niissä paikoissa,  
joissa piippu kulkee multipermannon tai ulkokaton kautta,  
on sen paksuus lisättävä kahdeksitoista tuumaksi sawujohto-  
warten takasta ja uunista, ja yhdeksäksi tuumaksi sawujoht-  
dolle vähemmistä tulipesistä. Itse takanpiipun tulee puu-  
ja tiilitäytös-huoneuksissa kohota vähintäänkin wiisi jalkaa  
katon pinnasta.

32 §. Niin hywin asuin- kuin ulkokuoneusten ulla-  
koille pitää päivänvalon päästä sekä ne aukot, joita sitä  
warten laitetaan, warustettaman kitatuilla lasi-ikkunoilla.

33 §. Minkälaisen huoneuksen kattoa tahansa warji-  
naudessa kaupungissa ei saa peittää muulla kuin kupari-,  
ranta-, liijy- tai sinkkipellillä, liuskakiwillä, kattotiileillä,  
tiilipaanuilla, tai muulla aineella, joka wastedes saattaa  
siinä suhteessa luvalliseksi tulla; ja on katonpeittoaine kail-  
lein ennnemmin pantawa ruoteiden tai piirtojen päälle.

Muusta aineesta olewa katto saatakoon, missä se jo  
on, vielä pitää wiisi vuotta, mutta kun se mainitun ajan  
kuluessa mistä kusta syystä kaipaa uudestaan panemista, on  
se wälttämättä peitettävä jollakin tämän §:n edellisessä koh-  
dassa osoitetuista kate-aineista.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin  
taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:ää yleisessä  
rakennusjärjestyksessä.

maka-

01.

ehdas-  
Touko-  
s niinekasiini-  
kirjaan.n pitää  
ka ovat  
rajastanannen  
isompi.huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-



34 §. Esikaupungeissa mahdettakoon sitä vastoin, mutta ainoastansa yhdenkertaisiin puuhuoneuksiin, edespäinkin panna katto laudoista tai asfaltti- eli maapihla-wanuksesta; mutta kiwi-huoneukset sekä kalkkiseos- ja tiilitäytös-huoneukset, kuin myös ne huoneukset, joissa on joku 11 §:ssä mainituista tulen-aroista laitoksista, ovat katettavat sillä tavoin kuin tämän edellisessä §:ssä on sääty.

Joka kolmas vuosi, mutta useamminkin, kun se palokatselmuksessa havaitaan tarpeelliseksi, pitää lautakatto tarkasti puhdistettaman sammalesta ja muusta liasta sekä sen perästä maalattaman värillä, jossa ei kuitenkaan saa olla terwaa seassa; katon siiveleminen sekoittamattomalla terwalla on vielä vähemmän luovallista. Jos yksi tai useampi lauta katossa havaitaan lahonneeksi, on heti sijaan pantava eheitä lautoja, jotka myöskin pitää ylläpidettyllä tavalla maalattaman.

35 §. Huoneuksessa, jossa on katonlappeat molemmille puolille, ei kattorakenteen korjaus saa olla enempää kuin puoli huoneuksen leveydestä, mutta kattoa, jossa on lappea waan yhdelle puolelle, ei saa tehdä korkeammaksi kuin wiisi seitsemättä osaa huoneuksen leveydestä. Jos katto on peitettävä kattotiileillä tai tiilipaannoilla, woipi korkeampikin kattorakenne asianhaaran mukaan olla sallittu.

Tattorakenteista kattoa saapi ainoastansa kiwi-huoneuksissa käyttää.

36 §. Katoilla olevat ullakot eli ylisakat pitää, olipa katto mistä luovallijesta aineesta tahansa, peitettämän metallipellillä, joka menee katon ja lakan välistä liitosta ulommas; ja tulee jokaisessa tulipesäälläisessä huoneuksessa olla myöskin metallipellillä peitetty paloluukku kattoon laitettuna, jonka lisäksi ullakolla on pystytettävä tilapuu tai rappu paloluukulle.

37 §. Kiwi-huoneuksissa tulee isojen eli päärapppujen alla vähintäänkin wiisi jalkaa leveitä ja eri huonekertain välisten rapppujen sekä huoneuksen ulkoon menewän rapppujen olla kivestä tai raudasta; ja pitää jokaisessa kiwisessä asuinhuoneuksessa päänojsurappu tehtämän sanotusta aineesta sekä rakennuksen muutoin oleman varustettu kiwilattialla

avoinisissa porstuissa ja rantaowella ullakkoon. Kuitenkin olkoon lupa holwatuissa rapuissa peittää astumien päällystöt palkeilla (lankuilla); jota paitsi kussakin eri tapauksessa olkoon asianomaisilla walta tutkia, saako jotakin pienempää puurappua panna yhdistämään asuinhuoneita lähimmisiä eri kerroksissa.

38 §. Kun asuinhuoneus rakennetaan ovi kadulle päin, älköön rappu tonttilinjan ylitse ulkoutuksella katuwierukselle (trottoarille) enempää kuin kaksi jalkaa. Missä rappu huoneuksen ja rakennuksen ohessa jo on asetettuna toria tai katuja vasten, ei useampaa kuin kaksi porrasta saa olla ulospäin huoneuksesta; ja pitää Majistraatin kolmessa vuodessa tämän jälkeen tai sitä ennen, jos suurempia korjauksia tai muutoksia sellaisessa rakennuksessa tehdään, saattaman kartanon-omistajaa, kun niin woipi tapahtua ilman erinomaista wahinkoa hänelle, siirtämään ne portaat rakennuksen sisäpuolelle, jos ne menewät tonttilinjaa ulommas; enemmän kuin kaksi jalkaa. Missä katuwierus tehdään vähintäänkin kahdeksaa jalkaa leveäksi, mahdettakoon kiwijalkakertaan laittaa korkeintaan kahden jalan lewyinen sisäänmentävä, mutta se on rautaisella häkittellä varustettava.

39 §. Huoneus, jonka katto wiettää kadun tai torin puolelle, on weden kotoamista warten varustettava sowlajilla rästäks- ja nurkka- eli kaabekuoruilla, joiden jalkimäisten pitää ulottumaan alas asti yhden jalan päähän maasta, johon on laitettava loiskutivi tai kiwetty oja weden walmista warten.

40 §. Kadun puolella olewan rakennuksen ulkoseinä sekä siihen kuulawa portti, plankku tai pistoaita ovat puhtaina pidettävät sekä niiden maalinki woimassa pidettävä. Sitä paitsi pitää kadun tai torin warrella seisowan puuhuoneuksen oleman joko laudoitettu taikka muuriseoksella tai tiilillä päällystetty.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:iä yleisessä rakennusjärjestyksessä.

maka-

01.

ehdas-,  
Touko-  
s niine

kasiini-  
xirjaan.

n pitää  
ka ovat  
rajasta

hannen  
isompi.

huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-



## III Artikkele.

## Muuta vaarinotettavaa rakennustöissä.

41 §. Uudisrakennuksiin, isompiin tahi vähempiin, ältöön ruvettako, ennenkuin piirustukset niihin on tehty, tarkastettu ja vahvistuspäätöksellä varustettu siinä järjestyksessä kuin tässä alempana määrätään. Sama laki olkoon kaikkista jo rakennetun huoneuksen muutoksista, jotka tarkoitavat joko huoneuksen ulkoiswuon muunnosta taikka uuden tulipesän laittamista taikka jo olevan siirtämistä tahi toisimuodostusta; kaikki muut muutokset saattaa talonmestaja oman mielenensä mukaan hankkia ja tehdä.

42 §. Yllämainittujen piirustuksien paljous ja laatu sovitetaan rakennushankkeen tärkeyttä myöten; kuitenkin on sen suhteen yleisesti vaarinotettava, että rakennuksen tuleva suuruus, muoto, sisustus ja muu laatu siten selvästi nähdään, jonka vuoksi uuden rakennuksen piirustukseen tulee kuulua seuraavat erikseen tehdyt osat, nimittäin:

1:ksi. Pohjapiirros vähintäänkin kahden kymmenhyswiivan mittamäärällä kynnärää kohti, osoittava ei ainoastansa huoneuksen sisustusta elikkä huoneiden pituutta ja leveyttä sekä tulipesäin, torvi- ja kaminain, owien ja rappujen asemaa, waan myös koko tontin kaikkein siinä ennestään olevain kartanorakennusten kanssa sekä siihen koskevain katu- ja tonttiosain kanssa nimensä ja numeroineensa, kuin myös näyttävä rajalinjan wieriset naapurikartanoiden rakennukset. Jos on suurempaa waikeutta asennon merkkimäiselle edellämainitun mittamäärän mukaan, laitettakoon erityinen asema-kaava vähintäänkin yhden kymmenhyswiivan mitan mukaan kynnärää päälle.

2:ksi. Salkiois-piirroset vähintäänkin kolmen kymmenhyswiivan mittamäärän mukaan kynnärää kohti, jotka näytävät perustuksen syvyyden ja kellariterran korkeuden sekä seinäin paksuuden, asuntokertain korkeuden, hirsiferroksien, multipermantojen sekä kattorakenteen laitosmuodon ja kokoonpanon, kuin myös takapiippujen aseman ja suunnan; ja

3:ksi. Siwupiirros vähintäänkin kolmen kymmenhyswiivan mittamäärän mukaan kynnärää kohti, osoittava huoneuksen ulkonaista rakennuslaatua siihen kuuluvain ikkunain

ja owien kanssa sekä kadun puolella olevia portteja ja planttuja, jos nämät ovat uudesta rakennettawat. Tontin si-  
jällä olevaa huoneusta warten ei kuitenkaan semmoista piir-  
rosta tarvita.

Jos tahdotaan rakentaa kahden- tahi useammankertaisia huoneuksia, pitää niiden piirustuksen sisältämän eri pohjapiir-  
ros kustakin huonekerrasta; ja ovat nämät pohjapiirroset, miten suinkin mahdollista on, asetettawat niin päällekkäin, että voidaan nähdä huonekerrain sisustus, seinien paksuus ja kaminatus sekä tulihormien johto toistensa takana ja wieressä; mutta jos väliseinät eri huonekerrassa eivät ole toistensa kohdalla, sekä jos niissä muutoin on oudompaa rakennusta-  
paa, pitää siitä näytettämän erityiset osapiirroset, jotka osoit-  
tavat, miten huoneuksen luotettavuus on vaarinotettu.

Rakennusmuutoksen piirustuksen tulee sisältää aiwottu muutos merkittynä eri värillä ja sen lisäksi huoneuksen en-  
tinen sisustus kuin myös tontin kaikki rakennukset asema-  
kaava-piirroksen pantuina; mutta siwupuolen muutosta war-  
ten tarvitaan ainoastansa uuden siwupuolen piirros.

Piirustuksen suhteen lisäksi rakennuksesta ennen rakennet-  
tuun huoneukseen on noudatettava mitä uudisrakennuksen  
piirustuksesta tässä ylempänä on sanottu; ja pitää minkä-  
laatuisten piirustuksen tahansa olla hänen allekirjoittamansa,  
joka on sen tehnyt ja welvollinen siitä vastaamaan.

43 §. Sittenkuin piirustusta, 42 §:n määräämällä  
tavalla, on tehty kaikki kappaleita ja Yleisten rakennusten  
Yllähallitukselta on tontinomistajan toimen kautta saatu hy-  
väksytty lause katu- tahi toria kohden olevasta siwupuolesta,  
niin tontinomistaja piirustuksen sisäänantamisella ilmoitta-  
koon asian Majistraatille, joka edeswastauksen uhalla on  
welkappä heti määräämään yhden jäsenistensä huna asian-  
omaisen arkkitehdin kanssa hakijan läsnä ollessa katsasta-  
maan rakennustonttia, tarkemman selvän saamiseksi, josta ja  
mihin määrään rakennustyö lienee myönnettävä; ja pitää  
katsastuksesta tieto annettaman naapureille sekä kaupunkien  
paloapuvyhtiön Ylivoittajalle. Katselmuskirjan pitää oleman  
Majistraatin-jäsenen ja arkkitehdin allekirjoittama sekä eri-  
näisissä kohdissa sisältämän:

1:ksi lausunto piirroksien osoittaman laitosmuodon festä-  
wäisyydestä;

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin  
taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:iä yleisessä  
rakennusjärjestyksessä.

maka-

01.

ehdas-  
Touko-  
s niinekasiini-  
kirjaan.n pitää  
ka ovat  
rajastahannen  
isompi.huone-  
suntoja  
llä pal-  
lla ole-



2:ksi sotiiko rakennushanke misään suhteessa tätä rakennusjärjestystä vastaan ja, jos niin on, mitä sen §:iä vastaan, sekä

3:ksi onko muutoin, erittäinkin terveysseikkain suhteen tahti tulenvaaran puolesta, mitään muistuttamista.

Katselmuskirja sekä piirroset pitää hakijan, jos tahtoo päätöksen ajaa hakemustansa, antaa Majistraatiin. Jos tontinomistaja on tyytymätön arkkitehdin lausuntoon tahti Majistraati näkee jotakin selvitettäväksi siihen tarpeelliseksi, niin he siinä suhteessa täänthööt Yleisten rakennusten Ylihallituksen puoleen, ennenkuin asia Majistraatissa lopullisesti tutkittavaksi esiin tulee. Majistraati on edesvastauksen uhalla wellapää, kuukauden kuluessa hakemuskirjain vastaanottamisesta, jättämään asian Kuvernööriin tarkemmin mietittäväksi sekä sitä varten lähettämään siihen niin hyvin tuodut asiakirjat kuin Majistraatin lausetta asiasta sisältävän pöytäkirjan.

Kuvernööri päättää asian lopullisesti ja ulosantaa, jos hakemukseen suostutaan, wahvistuspäätöksen kumpaanfin kapaleeseen piirustusta, jotta sen perästä lähetetään Majistraatille takaisin, toinen niistä sen arkiossa säilytettäväksi ja toinen hakijalle takaisin annettavaksi sekä hänen noudatettavakseen rakennushankkeen toimeenpanossa.

Sittenkuin piirustus on wahvistettu, pitää tontinomistajan, ennenkuin rakennustyö alkaa, Majistraatille toimittaa kirjallinen todistus siitä, joka tulee työtä johtamaan, että hän on vastuunalainen siitä. Jos tämä laiminlyödään, olkoon tontinomistaja kaikessa edesvastauksessa, josta 45 §:ssä puhutaan.

Wähemmissä rakennusmuutoksissa, joissa ei ole puhetta tuliwaarallisuudesta, toimitettakoon edellämainittu katselmus asianomaisen arkkitehdin kautta yksinänsä ja meneteltävään muutoin asiassa sillä tavoin kuin ylempänä on sanottu.

44 §. Kun luovallisesa uudisrakennuksessa on tultu niin pitkälle, että katonalus on pöstytyttyä sekä, kun rakennukseen kuuluu tulisija, takanpiippu muurattuna, mutta ei vielä lattiaa ja välifatto pantuna, tulee tontinomistajan siitä ilmoittaa Majistraatille, joka määrää katselmuksen pitämiseen paikalla ja sen toimitettavaksi yhden Majistraatin-jäsenen

ja asianomaisen arkkitehdin kautta hakijan läsnä ollessa, josta on tieto annettava kaupunkien yleisen paloapuyhtiön Afioitijalle. Tässä katselmuksessa pitää toimitusmiesten tarkoin tutkia tehdyn työn kestävyyttä ja yhtäpitävyyttä niin hyvin Majistraatin arkiossa säilytetyn piirustuksen, kuin myös niiden tässä rakennusjärjestyksessä olevain määräysten kanssa, joita sen rakennushankkeen suhteen sopii käyttää. Jos ei ole muistutuksen syytä, myöntävät toimitusmiehet luovan työn jatkamiseen ja antavat siitä todistuksen, joka myöskin kirjoitetaan arkiston piirustuskappaleeseen. Mutta jos nähdään, että poikkeuksia wahvistetusta piirustuksesta tahti muista asiassa noudatettavista ohjeista on tapahtunut, ja jos ei tontinomistaja tahdo oikaista niitä heti kohta tahti silloin määrättävässä ajassa, niin pitää läsnä olevan Majistraatinjäsenen käskemän taufouttamaan työ toistaiseksi ja seuraavassa istunnossa ilmoittaman asia Majistraatille, joka määrää asianomaisen kaupunginwiskaalin laillisessa järjestyksessä tekemään lanteen rikkomisesta, sekä sen ohessa uhajaloilla tahti muulla jowelsaalla welwoitufella saattaman tontinomistajaa muistutetut wirheet korjaamaan.

Joka ei wiidesä wuodesa siitä kuin rakennuspiirustus on wahvistettu, alota siten myönnettyä rakennustyötä, hänellä älköön enää olko oikeutta siihen, ellei hän asianomaisella tavalla hanki uutta lupaa.

45 §. Joka rupee uudesta rakentamaan, ennenkuin piirustus on saanut lopullisen wahvistuksen, tehdään sakkoa jata markkaa. Saman sakan alainen on se, joka sallitun uudisrakennuksen tahti rakennusmuutoksen toimeenpanossa poikkeee wahvistetusta piirustuksesta; olkoon myöskin welvollinen heti poikkeuksen oikaifemaan, josko se ei woisi muulla-kaan tavalla käydä kuin rakennuksen purkamisella, ellei hän siinäannetulla sekä ylempänä määrätysä järjestyksessä tarkastetulla ja wahvistetulla piirustufella hanki itselleen luvaa saada, muistutettua poikkeusta pitäen, jatkaa rakennusta femmoisenansa. Kaikissa näissä tapauksissa olkoon sen sakko, jonka johdoissa työ, annetun todistuksen mukaan, toimitetaan, kaksinkertainen eli kaksisataa markkaa; korwat-koon hän myös kaiken wahingon, jos ylitsefäyminen on tapahtunut tontinomistajan tietämättä. Jos tämä itse on työtä johdattanut, tulkoon wiimmeksi-mainitun sakan alaiseksi.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:iä yleisessä rakennusjärjestyksessä.

maka-

01.

ehdas-,  
Touko-  
s niine

kasiini-  
kirjaan.

n pitää  
ka ovat  
rajasta

hannen  
isompi.

huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-



46 §. Jos muurari tulipesäin ja talanpiippujen tefemifesä ei ota noudattaaksensa tämän rakennusjärjestyksen määräyksiä siitä, sakoitettakoon neljätymmentä markkaa ja korjattakoon virhepaikat omalla kustannuksellaan. Jos uudisrakennusta pitkitetään, ennenkuin 44 §:ssä määrätty katselmus on toimitettu ja siihen asti tehty työ asianomaisesti hyväksytty, olkoon se, joka työtä johtaa, samallaisen sakon alainen.

47 §. Rakennustyön tapahtuessa pitää tontinomistajan asianomaiselle arkkitehdille ja kaupunginviskaalille, kun he niin tahtowat, näyttää oma lappaleensa siitä työtä warten wahvistettua piirustusta, neljätymmentä markan sakon uhalla, jos hän sen kieltää. Saman edeswastauksen alaisiksi joutuu tontinomistaja, joka oikeellisesti kuulutetussa palokatselmuksessa ei huoli katselmusmiesten saatavilla pitää niitä kartanoa koskevia rakennuspiirustuksia, joiden tulee hänen hallussaan alla.

48 §. Jos huoneus, joka on rakennettu wahvistetun piirustuksen mukaan, hawaitaan sittemmin mitenkään muunnetuksi tulipesäin aseman tahi laadun taikka ulko-sivupuolen suhteen, taikkapa ylisuoneiden lisäämisellä puurakennuksiin tahi muilla luvattomilla ja piirustuksesta poikkeavilla laitoilla, eikä voida tarpeellista lupaa siihen näyttää, tehdään syhllinen sakkoa neljätymmentä markkaa, jonka ohessa Majistraati sopiwalla welwoituksella saattakoon omistajaa wisfissä ajassa jälleen panemaan huoneuksen entiseen kuntoon; mutta jos hän ei ole seudulla tahi niskoittelee, woipi Majistraati teettää työn hänen kustannuksellaan, ellei hän ole, niinkuin 45 §:ssä on sanottu, itselleen hankkinut lupaa sen sinänsä pitämiseen.

49 §. Tontti, joka on rakentamista warten lunastettu, pitää wisfissä Majistraatin määrättävässä ajassa aidattaman; ja tulee siinä toria ja katua päin olewan kartanorakennuksen olla määrätysä järjestyksessä tehtynä neljässä wuodessa siihen tuleminen perästä, jos siihen kiwihuoneuksia rakennetaan, mutta kolmessa wuodessa, kun rakennuksiksi kolonansa tahi jossikin osaksi tulee toisenlaatuisia huoneuksia. Jos tontinomistaja näkee tarwitsewansa pitempää aikaa ra-

kennuswelwollisuuden täyttämiseen, anokoon semmoista pitemmystä Majistraatilta, joka ilmaantuwain asianhaaran mukaan antaa siitä lausunnon ja lykkää asian Ruvernörin lopullisesti ratkaistavaksi. Mutta jos omistaja ei pyyhä semmoista pitemmystä tahi myönnetty pitempiin aika loppuun kuluu, ennenkuin tontille on asianmukaisesti rakennettu, pitää Majistraatin julkisella huutokaupalla ulostarjota ja omistajan waralle myöä sekä tontti että siinä olevat rakennukset, ostajan ollessa welwollinen wisfissä myöskin määrätysä ajassa täyttämään, minkä entinen omistaja on laiminlyönyt. Jos tontin uusi omistajakin jättäisi tekemättä, mitä hänelle on askenmainitusla katjannossa määrätty, pitää tontti huna siihen rakennettujen huoneusten kanssa samalla tavalla hänen warallensa jälleen myötämän; ja olkoon hän sen ohessa laiminlyömisensä tähden syhyä saamaan sakkoa neljänneksen osan tontista silloin saadusta hinnasta. Jos ei sitte kolmaskaan ostaja määrätysä ajassa tonttia tähteen rakenna, pitää tämän lunastuksetta tuleman takaisin kaupungille, jota wastoin kartanorakennukset huutokaupan kautta myöään tontinhaltijan eduksi.

Kun tontti näin muodoin rakennuswelwollisuuden laiminlyömisin wuoksi myöään, älköön se, jonka waralle myöminen tapahtuu, itse eikä toisen kautta tarjousta tehdä.

50 §. Rakennustyön kestäessä on tontinomistajan lupa pihassa sijäpuolella warastossa pitää puuaineita ja muita rakennustarpeita, jota wastoin se muulloin on kielletty. Uudesta-rakentamisen aikana saa hän myöä samaa taroitusta warten tonttinsa kohdalla kadusta ottaa sisään kolmannen osan sen lewyä, mutta jos näkee sen piirin riittämättömäksi, niin ilmoittakoon asian laidan Majistraatille, joka, paikalla pidetyn katselmuksen perästä, woipi antaa hänelle luvan taroitusta warten ottaa sisään suuremmankin alan, mutta ei kuitenkaan enempää kuin puoli kadun lewyästä.

Summasfalin tapauksessa on sisäänotettu kadun osa wältämättömästi suljettava plankulla, jonka tontinomistaja on welwollinen pois toimittamaan, niin pian kuin rakennus on saatu weskaton alle; jonka perästä ei enää minkäänlaatuisia rakennustarpeita saa kadulle kokoon panna. Tontinomistaja, joka ylitse käy tahi laiminlyö, mitä tässä §:ssä on sääetty, wetätään sakkoa neljätymmentä markkaa.

maka-

01.

tehdas-,  
Touko-  
s niinekasiini-  
kirjaan.n pitää  
ka ovat  
rajastahannen  
isompi.huone-  
suntoja  
lla pal-  
lla ole-

Tehdastontille saa myöä rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä warastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottawat vastaavia §:ää yleisessä rakennusjärjestyksessä.



51 §. Jos se, jolla uudisrakennus on tekeillä, näkee tarpeelliseksi purkaa plankkia oman ja naapurin tontin väliltä, ei sitä häneltä voi kieltää; kuitenkin olkoon hän wellapää vähintäänkin neljäätoista päivää ennen antamaan siitä tiedon naapurille, jotta tämä, jos tahtoo, woipi pitää tointa siitä, että tonttinsa pysyy suljettuna niin kauvan kuin rakennustyötä kestää. Kustannukset plankin purkamisesta ja jälleenpanosta, jos tarve niin vaatii, sekä uudesta toistaiseksi tarpeellisesta aitauksesta kohtaat rakentavaa yksinään.

52 §. Jos joku tahtoo rakennuksellensa panna syvempää perustusta kuin se on, jonka päälle vieressä seisova naapurin huoneus on rakennettu, ei häneltä sitäkään voi kieltää; mutta hän on sitte edesvastauksessa kaikesta wahingosta, jota siitä voi tulla naapurin huoneukselle, ja siis wellapää laimettaessa waarinottamaan ja kustantamaan kaikki ne waranpiteet, jotka Majistraatti, paikalla pidetyh katse-  
muksen jälkeen, nähnee tarpeelliseksi määrätä wahingon torjumista warten. Sama laki olkoon, jos muuten uudisrakennuksen perustusta pantaessa, niinkuin ylen kovan paalutuksen kautta tai muulla tavalla, wahinkoa tulee naapurin huoneukselle. Rakentava on myös wellapää, jos naapuri niin vaatii, antamaan täysiwaraisen takauksen sellaisen wahingon palittamisesta.

53 §. Jos huoneuksissa eri tonteilla on yhteinen muuri ja jompikumpi naapuri tahtoo kuntoon panna tai toisin muuttaa osansa, pitää hänen siitä toiselle sanoman kolmea kuukautta ennen, niin että tämä sillä välin woipi ryhtyä hänelle sen työn vuoski tarpeellisiin toimenpiteihin. Kustannus muurin jälleerakentamisesta samoin kuin sen purkamisesta kohtaa edellistä heistä, ellei muurin rappiotila ole tätä työtä vaatinut, jossa tapauksessa kummankin naapurin tulee purkaa ja jälleen rakentaa osansa sekä kärsiä siitä olewa kustannus.

Jos koko muuri kuuluu yhdelle naapurille, pitää hänen, tarpeen ollessa, paneman se kuntoon ja kustantaman työn, ja antakoon kaikkienkin, niin myös jos hän oman mukawuutensa tai erityisen hyötynsä vuoski tahtoo muurissa jotakin

muutosta tehdä, naapurille tiedon tästä aikeestaan, yllämainitun ajan kuluessa.

54 §. Tonttien välillä olevaa plankkia tulee kummankin naapurin rakentaa ja voimassa pitää puoli pituutta, johon katsoen se, jolla on huoneus rajalla naapurin tonttia vastaan, kuitenkin saa lukea huoneuksen pituuden tai leveyden pois aidattavasta osastaan. Jos eivät naapurit yhdellä jowi plankku-osainsa asemasta ja pituudesta, käyköön Majistraatti, katselemuksen perästä, heidän väliinsä. Mutta jos jompikumpi kieltää rakentaaksensa näin määrättyä osansa, saa Majistraatti häntä siihen welvoittaa joko sikon määrämällä taikka sillä uhalla, että riitaweli muutoin plankin rakentaa niskoittalewan kustannuksella.

55 §. Huoneukseen, joka rakennetaan rajalinjalle asti tai vähemmän kuin kymmenen jalan matkalle siitä, älköön naapurin tontin puolelle tulewa aukko tai ikkunareikä tehtävä, ellei naapuri siihen anna suostumustansa ja tätä oteta Majistraatin pöytäkirjaan sekä ikkunoita warusteta himmeäksi tahotusta lasista tehdyillä runduilla ja laiteta niin, ettei niitä helposti saa auki, jonka ohessa aukot ja ikkunat ovat warustettawat tukewilla rautaluukuilla, jotka helposti woipi sulkea.

Sitä vastoin mahdettakoon huoneuksiin, jotka rakennetaan kymmenen jalan tai pitemmän matkan päähän rajasta, kohtifuoraan huonelinjasta lukein, esteettömästi panna naapurin tontille päin antawia ikkunareikiä tai aukkoja.

56 §. Maffi- ja fontahuone on rakennettava wedenpitäväksi, joko sementillä muuraten taikka saumatnista, tiivistä liitetyistä ja sisäpuolelta terwatnista laukuista. Niissä kaupungin-osiissa, joihin kaupungin kustannuksella on laitettu tai laitetaan maanalaisia wienäritanawia, ei saa kaataa li-  
taista wettä maffi- ja fontahuoneeseen, waan pitää sen kokoomiseksi jokaiseen kartanoon tehtävän kaiwo, joka johtuu lähimmäseen maanalaiseen wienäriin. Maffi- ja fontahuoneen tulee olla sitä laatua, että sen helposti voi tyhjentää ja että siinä on tarpeeksi ilmanmuutosta, parhaittain ilmatorwen kautta, joka johdetaan katonharjaa ylemmäksi. Se tontinomistaja, joka ei kolmessa vuodessa siitä, kuin tämä rakennusjärjestys

2

maka-

01.

tehdas-  
Touko-  
s niinekasiini-  
kirjaan.n pitää  
ka ovat  
rajastahannen  
isompi.huone-  
suntoja  
lla pal-  
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:ää yleisessä rakennusjärjestyksessä.



tulee voimaansa, jos tontin siivutse on viemärkanava tehtynä, laita kiviä tai säiliötä likaisen veden koonnosta warten taikka muutoin on vastahakoinen täyttämään mitä tässä §:ssä on sääty, joutuu sen seurauksen alaiseksi, että tekemättä jätetty tehdään Majistraatin huolenpidon kautta hänen kustannuksellaan.

#### IV Artikkelii.

##### Yleisistä rakennuksista.

57 §. Niiden huoneusten piirustukset, joita krunnun tai yleisen laitoksen tarpeeksi kaupungissa rakennetaan, ovat annettavat Senaatin Talous-Ojaston tutkittaviksi ja wahvistettaviksi.

58 §. Samoin pitää, sittenkuin Majistraati ja Kuvernööri ovat saaneet tilaisuuden antaa lauseensa, niiden huoneusten piirustukset, jotka kaupungin linjoin sijäpuolelle rakennetaan kaupungin waralle, hynnä niihin kuuluvain kustannusarvioiden ja kaupunginvaltuutetun lausunnon kanssa jätettävän Kuvernöörin kautta Senaatin Talous-Ojaston tarkastettaviksi ja wahvistettaviksi.

59 §. Kaupungille kuuluvat kajat (rantasillat) ja laiturit pitää, sittenkuin ovat tarpeeksi lausuneet ja lujentuneet, wähitellen warustettaman muurilla kulmitusta tai hakeusta graniitista, jonka muurin alapinnan on oleminen wähintäänkin yhtä jalkaa alempana meren wähintä veden korkeutta ja yläpinnan seisominen kumminkin yhtä jalkaa ylempänä suurinta wälikorkeutta.

60 §. Kaupungin huoneusten ja rakennusten, torien ja kaupungille kuuluvain katu-osain kiivityksien, kaupungin puu-istutusten hynnä muun semmoisen peräänkatsona on Majistraatin asiana.

#### V Artikkelii.

##### Kadunista ja toreista, niiden laittamisesta ja woimassa-pidosta.

61 §. Katuja ja toreja laitettaessa on kaupungille wahvistettu rakennussuunnitelma noudatettavana.

62 §. Tontin omistajan tulee, hänelle ilmoituksen jälkeen Kaupungin-injinööriä annettawan osoitteen mukaan, ta-soittaa ja sitten kiivittää tontin wierinen katu puolelta sen leveydeltä. Kaikki kallionsärkemiset sekä kadussa olewain melkoisemman syvien ja laweiden kuoppain täyttäminen ovat kuitenkin sitä ennen Majistraatin toimen kautta tehtävät kaupungin kustannuksella; mutta sitä wastoin pitää tontin-omistajan toimittaa pois kaikki maakiwet ja täyttää wähem-mät kuopat. Kiivityksen tarpeemmukaiseen woimassa-pitöön on tontinomistaja myöskin welkapää.

Torit, awoimet paikat ja wärsille tontille kuulumattomat katu-osat tasoittaa, kiivittää ja ylläpitää kaupunki.

63 §. Jokaisen kadun pitää olla pitkin tonttilinjaa warustettu trotoarilla eli katuwieruksella, joka on itse katuja wähhän korkeampi ja leveydeltänsä kahdeksasta kahteentoista jalkaan aina sen mukaan kuin kadun leveyden suhteen määrätä voidaan; trotoarin kaltamuus ei saa olla suurempi kuin kolmasosa kalutuumaa kutakin lewyydjalkaa kohti eikä olla waiwaawa hlen äkillisillä askelmilla.

Niillä kaduilla, jotka siihen suhteesen ovat määrättyt, tulee trotoarien olla warustetut wähintäänkin neljän jalan lewyydjällä käytäwällä paasikiwistä tai kulmitusta harmaasta kiwestä, joka on pantu trotoarin pinnan korkeuseksi eikä ole katkaistu ajoporttien kohdalta.

Jos koto trotoaria tai enemppää osaa siitä täyttäisi rappu tai muu ulkonewa sijäänmentäwä, jota ei woida ottaa pois eikä toisin muuttaa, on se ympäröittäwä mainintuulaatuksella käytäwällä. Sellaisen käytävän laittaminen ja ylläpitäminen on sen welwollisuutena, joka katuja woimassa pitää. Wärsä yleisemmin käytetty jalankäwijiäin kulkupaikka menee torin poikki, on siihen tehtävä neljää jalkaa lewää polku kulmituista kiivistä.

— on tarpeen senaasta kaytettaessa.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottawat vastaavia §:iä yleisessä rakennusjärjestyksessä.

maka-

01.

tehdas-,  
Touko-  
s niine

kasiini-  
kirjaan.

n pitää  
ka ovat  
rajasta

hannen  
isompi.

huone-  
suntoja  
llä pal-  
lla ole-



64 §. Työkkäreitä ei saa asettaa muualle kuin ajoporteilte ihan porttipylväiden wiereen; niiden on oleminen joko raudasta tahi hakatusta harmaakivestä. Jos niitä on kadunkulmissa, ovat ne pois laitettawat.

65 §. Weden poisjohtamista warten maan päällitse warustetaan kadut katu-øjilla, jotka laitetaan molemmiin puolin katuä trotoarien wiereen, mutta, missä ne täytyy wiedä kadun poikitse, ovat tehtävät hakatusta kivestä.

Niissä kaupungin ofissa, joita pohiawesi waiwaa ja joissa wesi ei kylläki juokse pois maan päällitse, on lähinäinen katu kaupungin kustannuksella warustettava peitetyllä wiemärikanawalla, johon wesi johdetaan sopiwiin paikkoihin asetetuilla awonaisilla rummuilla, joiden päällä on tiheet häkit taotusta raudasta; ja ovat tontinomistajat katujen ympärillä olemissa kortteleissa welwolliset omalla kustannuksellansa laittamaan ja woimassa pitämään peitettyjä siwukanawia, jotka heidän tonteistansa wiewät wettä kadun alle rakennettuun pääkanawaan, joka siwukanawan laskepaillassa myhös on warustettava yllämainitun laatuksella häkillä; samalainen häkki on myhösikin asetettava kaikkiin niihin paikkoihin, joissa wesi maan päältä johtuu siwukanawaan. Jos yhden tahi useamman korttelin läwitse on laitettu wiemärikanawa, joko peitetty taikka awonainen, tulee jokaisen tontinomistajan, joka sitä hywätseen käyttää, oikein pitää sitä woimassa siltä osalta, mikä käy hänen tonttinsa läwitse tahi pitkin sitä, mutta missä kanawa kulkee kadun poikitse, on se kaikkein ylä-asujain yhteisesti woimassa pidettävä. Jos naapuristossa asuwa tontinomistaja tahto käyttää semmoista kanawaa, älköön sitä häneltä kiellättäkö, jos waan yfsinänsä laittaa ja ylläpitää sen siwuhaaran, jota sitä warten tarmitaan. Jos kanawa on peitetty, pitää hänen siihen paikkaan, jossa siwuhaara laskee pääkanawaan, asettaa ylläsanotun laatuinen häkki.

Wettä, jota on tarwittu työkeissä, pesotuwissa, saunoissa, leiwintuwissa, juomanpanimoissa, työhuoneissa tahi waprifeissa, saapi yhtä wähan kuin muunkaan likaa juoksuputaa maan päällitse ulos kadulle päin.

66 §. Kunakin vuonna ennen Toukokuun loppua määrää Majistraati jonkun jäsenistänsä ynnä Kaupungin-insinööri-

rin kanssa wisseina päiwinä, joista kuulutuksen kautta kaupungin kirkkoissa ja sanomalehdissä asianomaisille tieto annetaan, toimittamaan katselmusta kaikilla kaupungin kaduilla ja toreilla. Toimituskirjan tästä katselmuksesta, jossa kaikki wajakaudet niin hywin toreissa, kaduissa ja trotoareissa, kuin myhös niiden wiereissä olemissa huoneuksissa, porteissa ja plankuissa ovat muistutettawat, jättää toimitusmies ennen lähinää-seuraawan Heinäk. 1 päivä Majistraatiin, joka welwoittaa asianomaiset kartanoiden omistajat ja isännöitsijät, kahdenkymmenen markan sikon uhalla, wisseissä myhösikin määrätysissä ajassa parantamaan katselmuksen pidossa muistutetut wajakaudet, joiden laadusta asianomaiset sen ohessa kehoitetaan hankkimaan itselleniä tieto katselmuskirjasta, joka sitä warten on sillä aikaa heidän nähtäwillänsä pidettävä Majistraatin arkistossa. Yllämainitun ajan kulussa pitää myhös yfsi kappale katselmuskirjaa annettaman Kuvernöörille, ja on Majistraati welkapää wiimeistäänkin 15 p:nä sanottua Heinäk. 1 päivä ryhtymään kaikkiin katselmuksen johdosta tarpeellisiin toimiin sekä walwomaan, että muistutetut puutokset wiimeistäänkin ensintulewan Eyskuun 1 päivään ovat korjatut, tahi wastakkaisessa tapauksessa esteestä ilmoittamaan Kuvernöörille.

Jos joku, sittenkuin Majistraati joko kirjalliseski taikka pöytäkirjan edessä taikkapa kaupunginpalwelijan kautta on käskentä hantä, sikon uhalla ja määrätyn ajan kulussa, huoneuksensa tahi tonttinsa puolesta toimittamaan kivitystyötä, ei semmoista käskyä noudattaisi, on Majistraati welkapää teettämään sen työn ja heti uloskatemaan sen kustannuksien ynnä sikon kanssa niskoittelewalta, jos hän itse asuu kartanossa tahi oleskelee kaupungissa; ja tulee Majistraatin, rahain ulosoton suhteen, saada joutuisaa wirta-apua Kuvernööriltä.

Jos kartanon-omistaja estää kadunlaskijaa tekemästä näin alotettua työtä, olkoon hän neljänkymmenen markan sikon alainen, ja pitää työ sittelin toimitettaman.

Majistraatin tulee katsoa, että kaupungissa on tarpeeksi paljo harjaantuneita kadunlaskijoita, jotka ovat Majistraatin waarinpidon alla ja nauttiwat työpalkkaa sen katjan mukaan, jonka Majistraati wuosittain wahwistaa.

Katu-osan undesta-tekemiseen, johon Majistraati ei ole käskentä, mahdettakoon ruweta ainoastansa sowljaalla wuo-

maka-

01.

tehda-  
Touko-  
s niinekasiini-  
kirjaan.n pitää  
ka ovat  
rajastahannen  
isompi.huone-  
suntoja  
lla pal-  
lla ole-

ennen on tarpeen taudasta käytettävässä.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottawat vastaavia §:ää yleisessä rakennusjärjestyksessä.



den ajalla ja sitä ennen ilmoituksen tapahtuttua Majistraatissa, jonka asiana aina on määrätä, saako kadun uudesta-  
telemistä toimittaa osittain vai onko koko katu yhdellä ker-  
taa voimaan pantava.

## VI Artikkelel.

### Meisiä sääntöjä.

67 §. Mikä rakennushankkeiden toimeenpanossa, to-  
rien ja katujen kivityksessä sekä niiden voimassa-pitämisessä,  
hinnä muussa, järjestyksen ja kunnan tahi kaunustuksen aikaan-  
saamisesta kaupungille, voipi olla tarpeellista vaarintotta,  
siitä tulee Majistraatin, jolle lähin valvonta sen suhteen  
kuuluu, ilmaantuvain asianhaaran mukaan niin hyvin töi-  
den tapahtuessa kuin muissakin tilaisuuksissa antaa tarvitta-  
wia määräyksiä, kuin myös itse ja asiantomaiden kaupungin-  
wiskalien sekä muiden alaidensa käskyksien kautta katsoa,  
että rakennusjärjestyksen ylläpitämisestä ja laiminlyömisestä mah-  
dollisuutta myöten estetään sekä viipymättä kanteeseen pan-  
naan, Majistraatin ollen welvollinen myöskin vastaamaan  
niistä haitallisuksista, joita ehkä tulee siinä olevien sään-  
töjen käyttämättä jättämisestä. Samallaan seurauksien  
uhalla on kaupungin poliisimestarin, poliisivirkamiesten ja  
poliisipalvelijain welvollisuus asennainituksissa katsoa niistä  
käydä heidän wallastaan riippuviin toimiin.

Yleinen huolenpito tämän noudattamisesta sekä kestä-  
wään, hyvin rakennettujen ja kunniden huoneusten kattu-  
misesta kaupunkiin kuuluu Kuvernöörille, joka myöskin, kun  
muuttuneet oloet tahi saatu kokemus niin waatii, mahtakoon,  
Majistraatia ja muita asiantomaisia kuultuensa, Keisa-  
rillisen Senaatin Talous-Osaston luona ehdoitella tarpeelli-  
sia muutoksia ja lisäyksiä tähän rakennusjärjestykseen.

68 §. Ne jutut ja asiat, jotka tämän rakennusjärjes-  
tyksen mukaan tutkitaan ja ratkaistaan, ovat esille otettawat  
ja käytettävät sekä, jos ei nimenomaan toisin ole säädetty,  
päätettävät Majistraatissa.

69 §. Muutosta Majistraatin päätöksen asennaini-  
tuksissa jutuissa ja asioissa haetaan Kuvernöörin luona fir-

jallisesti tehdyillä walituksella, joka hynnä Majistraatin asiassa  
tekemän toimituksen kanssa on walittajan tahi hänen siihen  
waltuutetun asiamiehenä annettava Kuvernöörille viime-  
meistänään ennen kello kahentoista kolmantena kymmenentenä  
päivänä siitä kuin päätös julistettiin, samaa päivää kuitenkin  
luematta.

Walitusta Kuvernöörin päätöksestä wielämainituksissa  
jutuissa ja asioissa saapi tehdä Keisarillijelle Majesteetille  
alamaisuuksessa asetetulla muutoshakemuksella, joka hynnä pää-  
töksen kanssa on viimeistänään ennen kello kahentoista kol-  
mantena kymmenentenä päivänä sen jälkeen kuin walittaja  
on päätöksestä tiedon saanut, samaa päivää kuitenkin lue-  
matta, walittajan itsen tahi hänen asiamiehenä jätettävä  
siisään anomusasiain Registraatorille Keisarillisen Senaatin  
Talous-Osastossa.

70 §. Kaikellaiset saksat, jotka ovat määrättyt tässä  
kennusjärjestyksessä, menewät tasajakoön kuumun ja sen syht-  
tajan välillä, jonka kanteesta ne tuomitaan, sekä ovat wa-  
rain puuttuessa suoritettawat waikendella, mutta ei kuiten-  
kaan wedellä ja leiwällä, niiden perustusten mukaan, jotka  
Ulosottoakaren 10 luvun 1 §:ssä sekä 23 p:nä Maaliskuuta  
1807 annetuissa Runiuk. selityksissä osoitetaan.

71 §. Kulungit niistä töistä, jotka Majistraati tä-  
män rakennusjärjestyksen nojassa on teettänyt niskoittelemain  
kustannuksella, voidaan, sitenkuin niiden suuruus on tietää  
saatu, ilman sen enempää menettelyä heiltä ryöstön kautta  
ulosottaa.

72 §. Tämän rakennusjärjestyksen yleisesti tietyksi  
saattamista warten, pitää sitä, Majistraatin huolen kautta,  
tarpeellinen määrä kappaleita painettaman.

Helsingissä, 9 p:nä Kesäkuuta 1875.

Keisarillisen Majesteetin Korkeassa Nimesä,

Hänen Suomen Senaatinja:

J. M. NORDENSTAM.

H. MOLANDER.

A. MECHELIN.

V. von HAARTMAN.

ALBERT NYKOPP.

Julius Forssman.

—\*—  
Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottawat vastaavia §:iä yleisessä  
rakennusjärjestyksessä.

maka-

01.

tehdas-

Touko-

ns niine

kasiini-

kirjaan.

n pitää

ka ova-

rajasta

hannen

isompi.

huone-

suntoja

lla pal-

lla ole-



## Registeri.

(Numerot osoittavat pykäliä).

**Aitaukset** tontin ympärillä, 19.  
**Ajoportti**, 20; — sen käytävän päälle on rakennettava kiviholvi, 20.  
**Arentitontti**, joka on kaupungin ulkolinjain vieressä, on kaupungin rakennusjärjestyksen alainen, 2; — luetaan esikaupunkieihin, 2; — näiden kartanorakennusten laadusta tulee Majistraatin määrätä, 2.  
**Arkisto**, Majistraatin: siinä pitää säilytettävän yski kappale tonttikirjaa, kaupungin rakennusluonnitelman kartat kertomuksineen, 3; — katselmuskirja kaupungin toista p. m., 66:n 1 kohta.  
**Arkitehti**, 26, 29, 43, 44, 47.  
**Arvio**, arvio: miten tehtävä tontista, 6:n 2 kohta, 7.  
**Asematartta** tontista ja sen lähimmästä ympäristöstä seuratkoon mitatinkirjaa, 6.  
**Asemapiirros**, 4:n 1 kohta, 42 1:ksi.  
**Asia**, katso Tuttu.  
**Asioitsija**, kaupunkien yleisen paloapuyhtiön; hänelle on tieto annettava rakennustontin katselmuksesta, 43:n 1 kohta; — tekeillä olevasta huoneuksesta, 44:n 1 kohta.  
**Asuinhuoneukset** ovat parhaastansa rakennettavat kadun tahti torin viereen, 18; kivestä: määräykset niiden rakentamisesta, 22, 27, 28:n 2 kohta; — kalfiseksesta, pystyvuorauksesta ja puusta: ehdot niiden rakentamiselle, 23, 24:n 1 kohta, 28:n 1 ja 4 kohta.  
**Aukko**, joka ullakoon laitetaan, on varustettava tiatulla lasi-ikkunalla, 32.  
**Esikaupungit**: mitkä kaupungin-osat niihin kuuluvat, 1:n 3 kohta.  
**Kalkaiseminen**, tontin, milloin luovallinen, 9.  
**Kalkioispiirros**, 42 2:ksi.  
**Kantvärkit**, katso Laitokset.  
**Keskinen kaupunki**: sen jako rakennustavan suhteen, 1.  
**Huonekerta**: rappujen laatu eri kertain välillä, 37; — eri kerroista on erinäinen piirros tehtävä, 42:n 2 kohta.  
**Huoneus**, tontin siinä rakennettu, ei tarvitse siunpiirrosta, 42 3:ksi; — sitä ei saa muuttaa ilman asianomaisen lupaa, 48; — jos eri tontteihin huoneuksilla on yhteinen muuri, kuinka se on voimaan pantava, 53:n 1 kohta; — jos koko muuri kuuluu yhdelle naapurille, 53:n 2 kohta.  
**Ikkunareikä**, antava naapurin tontille päin semmoisia huoneuksia, joka rakennetaan rajalinjaan asti tahti vähemmälle kuin kymmenen ja-

lan matkalle siitä, on luovallinen ainoastansa naapurien suostumuksella ja viisillä ehdoilla, 55:n 1 kohta; — huoneuksissa lauvempana estämättä sallittu, 55:n 2 kohta.  
**Jutut**, jotka tutkitaan rakennusjärjestyksen mukaan, tuomitaan Majistraatissa, ellei nimenomaan ole toisin sääty, 68; — missä muutoista semmoisia juttuisia ja asioita on haettava, 69.

**Kaakeluuni** kalfiseos-, tiilitäytös- ja puuhuoneuksissa, 28:n 1 ja 4 kohta.  
**Kadunlaskijat**: että niitä kaupungissa on, tulee Majistraatin katsoa, 66:n 4 kohta.  
**Kaiwo**, litaisen veden kokeesta warten on laitettava jokaiseen kartanoon niissä osissa kaupunkia, missä viemärikanava on tontin siunne laitetuna, 56.  
**Kajit** ovat varustettavat muurilla sulmitusta tahti hakatusta graniitista, 59.  
**Kalfiseoshuoneukset**: missä niitä saa rakentaa, 10; — millä ehdoilla saa rakentaa, 23, 24.  
**Kaloriferi-uunit**, katso Lämmönjohto-uuni.  
**Kartanonomistaja**, katso Talonomistaja.  
**Kartanorakennus**: sen laadusta kaupungin alle kuuluvalla maalla ja siellä aremille annetuilla tiloilla saa Majistraati ilmaentuvain asianhaaran mukaan kusiain eri tapauksissa määräyksen antaa, 2; — kuinka se on tontille sijoitettava, 14.  
**Katokset**: aivoimia ei saa täyttää haloilla p. m. eikä sulkea porteilla tahti ovilla, 16.  
**Katselmus**: rakennustontilla, ennenkuin rakennustyö sallitaan, 43; — huoneuksissa, ennenkuin lattia ja välipatto pannaan, 44:n 1 kohta; — sen pitoon määrää Majistraati, tontinomistajan ilmoituksesta, 44:n 1 kohta; — mitä siinä on tutkittava, 44:n 1 kohta; — toireilla, kaduilla ja trotoareilla toimitettava yhden Majistraatinjäsenen ja kaupungin-insinöörin kautta, 66:n 1 kohta.  
**Katto** warkinaisen kaupungin huoneuksissa laadaan ainoastansa eräillä määräyksillä aineilla peittää, 33; — esikaupungeissa, 34:n 1 kohta; — on tarvetta myöten puhdistettava ja värillä maalattava, 34:n 2 kohta; — sen rakenteen korkeus riippuu sen kaltevuudesta, 35:n 1 kohta; — taittorakenteista saapi ainoastansa kiviuhuoneuksissa peittää, 35:n 2 kohta; — ylisalakoisia, 36; — pylväillä, 16.  
**Katu**: siitä saa osan ottaa siinä uudisrakennuksen ollessa, 50:n 1 kohta; — mitä sen tekemisessä on waarotteettava, 61; — sen taistutus ja kivitys on tontinomistajan kustannettava, 62:n 1 kohta; — pitää pitkin tonttulinjaa olla varustettu trotoarilla, 63:n 1 kohta; — on niissä kaupungin osissa, joita pohjavesi wairvaa ja joissa veden poisjuosun maan päällä on riittämätön, varustettava peitettyllä viemärikanavalla kaupungin kustannuksella, 65:n 2 kohta; — siinä pidetään vuosittain katselmus Majistraatin kautta, jonka aikana myös on määrätä tarpeellisen työn toimeenpanoon, 66:n 1 ja 2 kohta.  
**Katu-oja** pitää laitettaman trotoarien vieritse, 65:n 1 kohta; — kadun poikittain mennessä tehtävä hakatusta harmaakivestä, 65:n 1 kohta.  
**Katuwierus**, katso Trotoari.

— on tarpeen tuntuasta käytettävä.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:ää yleisessä rakennusjärjestyksessä.

maka-

tehdas-,  
Touko-  
s niine

kasiini-  
kirjaan.

n pitää  
rajasta

hannen  
isompi.

huone-  
suntoja  
lä pal-  
lla ole-



**Kaupungin-insinööri:** hänen tehtävänsä, 3, 4, 6, 62, 66.

**Kaupungin-omat:** mitkä ovat varsinaisena kaupunkina, 1:n 2 kohta; — mitkä esikaupunkina, 1:n 3 kohta; — niiden rajat, 1:n 2 ja 3 kohta.

**Kaupungin-waltnsmiehet:** yksi heistä on osallisena kaupungille kunnan tontin arvioimisessa, 7; — heidän tulee antaa lausunto tontin halkaisemisesta ja lohkomisesta, 9; — samoin kaupungin walle tehtävän huoneuksen piirustuksesta, 58.

**Kaupungin-wiskaali:** hänellä on walta rakennustyön tapahtuessa waltia nähdäseen työlle mahwistettua piirustusta, 47; — tulee katsoa, että ei rakennusjärjestyksen sääntöjä rikota, 67:n 1 kohta.

**Keisarillisen Senaatin Talous-Oasto:** mitkä asiat ovat sen tutkittaviksi lykättävät, 9, 57, 58; — siellä walitetaan Kuvernöörin päätöksiä niissä jutuisa ja asioissa, jotka rakennusjärjestyksen mukaan tutkitaan ja päätetään, 69:n 2 kohta.

**Kellari,** laitettu asuinhuoneiden alle, on wällyttämättömästi holwattawa tahi ylhäältä peitettävä pellillä tahi sawilaastilla, 26.

**Kerta,** katso Huonekerta.

**Kiwi-huoneus:** kuinka lähelle tontin rajalinjaa sen saa rakentaa, 14; — sen saa rakentaa toisten huoneusten kanssa yhteen, 22; — sen muurin paksuus, 27.

**Kiwi-jalka:** sen korkeus, 25:n 1 kohta; — pitää eräissä tapauksissa olla hakatusta tahi kulmitusta harmaakivestä, 25:n 2 kohta; — siihen saa laittaa asuinhuoneita, 27.

**Kiwi-työ:** siitä antaa Majistraati määräyksen, 66:n 1 kohta.

**Kulunki** töistä, jotka Majistraati on toimituttanut niskoitteleman kussamuksella, voidaan ryöstön kautta ulosottaa, 71.

**Kuorut:** niillä ovat ne huoneukset warustettawat, joiden katot wietät kädelle tahi torille päin, 39.

**Kustannus,** katso Kulunki.

**Kuvernööri:** hänen tehtävänsä, 9, 58, 67; — hänen toimiwaltansa, 12, 15, 18, 25, 26, 29, 43, 49, 66.

**Laitokset:** minfälaisia saa wisjeillä ehdoilla olla kaupungin linjain sijäpuolella, 11, 12:n 3 kohta; — sallittuja kaupungin sijä-otissafin, 12:n 1 ja 2 kohta; — joita ei saa asettaa kaupungin linjain sijäpuolelle, 13.

**Laiturit,** kaupungin, 59.

**Laiturit,** katso Makkihuoneet.

**Lattia,** työtissä ja leiwintuwasja, 30; — huoneessa, jossa on kaakelunni, 30.

**Lanta-aita,** katso Plancku.

**Piesi:** millä tavoin saapi laittaa, 28:n 1 ja 4 kohta.

**Pisärafennus** woi tapahtua ainoastansa tehdyn ja mahwistetun piirustuksen jälkeen, 42:n 4 kohta.

**Lohkominen,** tontin: milloin se saa tapahtua, 9.

**Lämmönjohto-uni** wisjeillä ehdoilla kiwi- ja kalkkiseos-huoneuksissa luwallinen, 29:n 1 kohta.

**Majistraati:** sen welwollisuudet, 4, 7, 9, 38, 43, 44:n 1 kohta, 52,

60, 62, 66, 67, 68, 72; — sen toimiwalta, 2, 8, 12, 15, 25, 26, 29, 48, 49, 50, 54, 55, 56, 58.

**Makkihuoneus, -huone:** älköön jemmaista kadun tahi torin puolelle laitettako eikä siinä pidettävä, 18; — miten rakennettawa ja minfälaatuinen, 56.

**Mittarikirja** ulosannetaan osakki toimitusmieheltä, 5; — osakki Majistraatilta, 5; — on wisjissä ajassa pidettävä hakijan saatavana, 6; — sen siällys, 6.

**Mittaus,** tontin, milloin sen tapahtuminen, 4; — kenen toimitettawa, 4; — kutka siinä länä olemaan tutjuttawat, 4; — sen toimittamisen tapa, 5; — kustannus siitä, 7; — misä saapi walittaa mittauksesta, 8.

**Muunnos,** katso Muutos.

**Muurari** joutuu saken alaiseksi, jos ei tulipeäin ja takanpiippujen tekemisessä huoli noudataa rakennusjärjestyksen määräyksiä, 46.

**Muutos:** ennen rakennettun huoneuksen muutoksen (muunnoksen) ei eräissä tapauksissa saa ruweta, ennenkuin piirustus on mahwistettu, 41, wertaa 43:n 5 kohta; — muutosta rakennusjärjestyksen pitää ehdoiteltaman Keisarillisen Senaatin Talous-Oastossa, 67:n 1 kohta; — Majistraatin päätöksen haetaan Kuvernöörin tyksinä, 67:n 1 kohta; — Kuvernöörin päätöksen Keisarillisen Majesteetin luona, 67:n 2 kohta.

**Paja:** 12:n 1 ja 3 kohta.

**Palofatseimus:** siinä on tontinomistaja welwollinen syynimiesten nähtävillä pitää kartanoa koskewat rakennuspiirustukset, 47.

**Paloluukku,** pellillä peitetty, on laitettawa jokaiseen tulipeäliiseen huoneukseen, 36; — siihen pitää menemän tikapuit tahi rappu, 36.

**Perustus:** jos sen laiwamisessa mahinloa tulee naapurin huoneukselle, on rakentawa welwollinen sen palstijemaan, 52.

**Piha, pihamaa:** sen alan juuruus, 9, 21; — keskelle sitä älköön huoneesta rakennettako, 21.

**Piippu,** katso Takanpiippu.

**Piirustus, piirros** uudisrakennukseen pitää mahwistutettaman, ennenkuin ruwetaan rakentamaan, 41; — tarpeellisten piirrosten luku ja laatu, 42:n 1 ja 2 kohta; — jo rakennettun huoneuksen muutoksesta, 42:n 3 kohta; — liärafennuksesta, 42:n 4 kohta; — sitä on tehtävä kaksi kappaletta, 43:n 1 kohta; — on Yleisten rakennusten Ylihallituksen hywäksyttävä ja Kuvernöörin mahwistettawa, 43:n 1, 2 ja 3 kohta; — krunnun ja yleisiä tarwetta warten olemaan huoneukseen, 57; — kaupungin tarwetta warten olemaan, 58.

**Pinta-ala** tontilla, 9.

**Pistoaita,** läwistetty, saadaan käyttää katua tahi toria vastaan, jos sijäpuolelle on laitettu puutarha, 19; — rantaisella pistoaidalla (häkitteellä) pitää kiwi-jalka-terran sijäänmentävä warustettaman, 38; — on pidettävä puhtaana ja maalintu weimassa, 40.

**Plancku:** misä tontin siwulla ei ole huoneuksia, on se aibattawa, 19; — plancku katua wasten on pidettävä puhtaana ja maalattawa, 40; — jemmainen on pantawa uudisrakennusta warten otetun katu-osan ympärille, 50:n 2 kohta; — mutta se on pois toimitettawa, kun rakennus on saatu weskaton alle, 50:n 2 kohta; — naapurin tonttia vastaan olewan saa purkaa, mutta purkauksen, un-

maka-

001.

tehdas-,  
Touko-  
zs niine

kasiini-  
kirjaan.

n pitää  
ka ovat  
rajasta

hannen  
isompi.

huone-  
suntoja  
lla pal-  
lla ole-

hannen on tarpeen tennasta kaytettaessa.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottawat vastaavia §:ää yleisessä rakennusjärjestyksessä.



destaan-panon y. m. kustannus kohtaa rakentajaa, 51; — misjäl-  
suhteissa se tonttien välillä on tehtävä, 54.

**Pödesti** (katosrappu), 17.

**Pohjapiirros**, 42 1:ksi.

**Poikkeus** wahvistetusta piirustuksesta älköön tapahtuko, edeswastauk-  
sen uhalla, 45.

**Poliisimestari, poliisi-wirkamiehet ja palvelijat** ovat welvolliset  
edeswastauksen uhalla katjomaan, että rakennusjärjestyksen ylitse-  
käymistä ja laiminlyömistä mahdollisuutta myöten esitetään, 67:n  
1 kohta.

**Porstua** puusta luovallinen, 17.

**Portti**, katso Ajoportti ja Porttikäytävä.

**Porttikäytävä**: paitti ajoporttia pitää eräissä tapauksissa porttikäy-  
tävä läheiselle palokadulle päin laitettaman, 20.

**Puuhuoneus**: sen rakentamisessa waarinotettavat määräykset, 23,  
24; — kadun tahti torin warrella seisovan pitää oleman laudoit-  
tettu taikka sawiruutilla tahti tiilillä peitetty, 40.

**Rakennusmestari**, k. Työnjohtaja.

**Rakennussuunnitelma**: kaupungin rakennussuunnitelman kartat kertos-  
tomuksineen ovat säilytettävät Majistraatin arkistossa, 3; —  
katuja ja toreja tehtäessä on kaupungin wahvistettu rakennus-  
suunnitelma noudatettavana, 61.

**Rakennustyö**: on aloitettava viidessä vuodessa rakennuspiirustuksen  
wahvistamisen jälkeen, 44:n 2 kohta; — sen kestäessä on lupa si-  
jällä pihassa pitää warastossa rakennusaineita, mutta muuten ei,  
50:n 1 kohta; — ja tontinomistaja sitä vastaan rikkoo, 50:n 2  
kohta.

**Rappu**: sen laatu kivi- ja puuhuoneuksissa, jotka ovat rakennetut tonteilla,  
joissa puuhuoneukset ovat luovallisia, 17; — kivi- ja puuhuoneuksissa, niin  
myös eri huonekertain välillä ja ullakoihin, 37; — kadulle päin,  
38; katso Paloluukku.

**Ränni**, katso Kuorn.

**Sakko**: sen suuruus sille, joka säilyttää halloja tahti muita tawaroita  
awonaisissa wajoissa y. m., 16; — joka laittaa oven tahti tuli-  
pejän awonaiseen katoseen, 16; — joka rupee uudesta rakenta-  
maan, ennenkuin piirustus on wahvistettu, 45; — jos poiketaan  
wahvistetusta piirustuksesta, 45, 46; — jos uudisrakennusta pit-  
kitetään, ennenkuin määrätty katselmus on pidetty ja toimitettu työ  
hyväksytty, 46; — tontinomistajalle, jos kieltää näyttääksensä omaa  
kappalettansa wahvistettua piirustusta, 47; — jo rakennetun huo-  
neuksen luovattomasta muutoksesta, 48; — jos tontinomistaja pitää  
ainewarastoja pihassa, waikkei rakennustyötä kestäään, 50:n 2  
kohta; — jos rakennusaineet rakennusajalla wiewät enempää osaa  
kadusta kuin luovallista on, 50:n 2 kohta; — jos tontinomistaja  
jättää sijäännotetun katu-osan ympärille tehdyt plankun määrätysjä  
ajassa pois toimittamatta, 50:n 2 kohta; — jos talonomistaja lai-  
minhyö Majistraatin määräämän työn, 66:n 2 kohta; — jos es-  
tää kadunlastijaa tekemästä Majistraatin määräämää työtä, 66:n  
3 kohta; — miten sakot jaetaan, 70.

**Sawunjohto, sawunfultu**: pajassa, 12; — maasterrasta, kuinka laitet-  
tawo, 26; — kuinka ylimalkaan laitettawo, 28:n 1 kohta, 31; —  
kuinka johdettawo kivi- ja puuhuoneuksissa, 28:n 2 ja 3 kohta; — kalffi-  
seos-, tiilitäytös- ja puuhuoneuksissa, 28:n 4 kohta; — voidaan  
toistensa wieristen huoneiden kaakeluuneista yhdistää yhteen tapan-  
piippuun, 31.

**Seinä**: siinä pitää kivi- ja puuhuoneuksissa olla wisfi paksuus, huonekertain  
luvun mukaan sekä jos sitä käytetään sawunjohtoon ja niiskapuiden  
kannattamiseen, 27; — pitää kadunpuoliossa rakennuksissa pidettä-  
tämän puhtaana ja maalattuna, 40.

**Sisäänmentävä** kivi- ja puujalkakertaan on, jos se laitetaan kadun puolelta,  
warustettawo rautahäkitteellä, 38.

**Sisäpiirros**, 42 3:ksi.

**Sontajuono**, katso Makkihuone.

**Staketti**, katso Pistoaita.

**Syhyti**, katso Katselmus.

**Syyttäjä**, jonka kanteesta sakkoja tuomitaan, saa puolen niistä, 70.

**Säiliö**, katso Raimo.

**Takanpiippu**: kuinka rakennettawo, 31; — sen korkeus ja paksuus  
yleiseen, 31; — miten pajassa, 12:n 3 kohta.

**Takka**, katso Piesi.

**Talonomistaja** (huoneuksen-omistaja): mihin muutoksiin huoneuksen  
sijustuksessa hän saa ilman eri luvatta ryhtyä, 41; — arkkitehdin  
syytiin jälkeen, 43:n 5 kohta.

**Tiilitäytös-huoneus**: mihin semmoisen saa rakentaa, 10; — määrä-  
yksiä rakentamisen suhteen, 23, 24:n 1 kohta, 28:n 1 ja 4 kohta.

**Todistus** siitä, joka tulee työn johtajaksi, pitää tontinomistajan antaa  
Majistraatin, 43:n 4 kohta.

**Toimituskirja** mittauksesta on kahdessa viikossa annettawo tontin-  
omistajalle, 4; — mitä tammöisten katselmuskirjain pitää sisältä-  
män, 4; — rakennustontin katselmuksesta, ennenkuin rakennustyö-  
hön lupa annetaan, 43:n 1 kohta; — kaupungin katujen ja torien  
y. m. katsauksesta annettawo Majistraatin ennen 1 p. Heinä-  
kuuta, 66:n 1 kohta.

**Toimitusmies**: milloin hänen on asia tontin mittauksessa antaa mit-  
tarinkirja, 5; — hänen welvollisuutensa huoneuksen katselmuks-  
sessa, jota rakennetaan, 44:n 1 kohta; — torien ja katujen, 66:n  
1 kohta.

**Tontinmittaus**: joka ei siihen tyydy, tehköön wisfissä ajassa muistu-  
tusten sitä vastaan Majistraatin luona, 8.

**Tontinomistaja** antakoon, ennenkuin rakennustyö aloitetaan, Majistraa-  
tille kirjallisen todistuksen siitä, joka tule työn johtajaksi, että hän  
on siitä edeswastauksessa, 43:n 4 kohta; — on welkopää edeswastauk-  
sen uhalla asianomaisille näyttämään oman kappaleensa piirustusta,  
47; — on oikeutettu, uudesta rakentamisaan, ottaman sijään osan  
katua pitkin tonttiansa, 50:n 1 kohta; — hänen pitää kolmes-  
vuodessa siitä kuin tämä rakennusjärjestys on käynyt woimaansa,  
jos wiewärifanawa tontin siwtje on laitettuna, tekemän taimo tahti  
säiliö kitalien weben kotoomista warten, 56; — woimassa pitämän  
katua, 62; katso Katu-oja, Plankku, Erotoari y. m.

2\*

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin  
taikka pitää sitä warstopaikkana.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottawat vastaavia §:ää yleisessä  
rakennusjärjestyksessä.

maka-

001.

tehdas-  
Touko-  
ys niinemakasiini-  
kirjaan.n pitää  
ka ovathannen  
isompi.shuone-  
suntoja  
lla pal-  
lla ole-



**Ulkorajakko, katso Sakko.**  
**Ulkohuoneukset** ovat parhaastansa rakennettavat tontin sisäisille,  
 18; — jos niitä on rakennettu tontin ulkosivulla, niin että owia  
 on ulospäin, rippuu tutinnosta, saawatko sellaiset owet vielä py-  
 syä, 18; — kalteijoksesta, pystypuaineista tiilitäytöksen kanssa ja  
 puusta: määräyksiä niiden rakentamisesta, 24:n 2 kohta; — tuli-  
 pesä ulkhuoneessa kielletty, 24:n 2 kohta; — jos apuinhuoneita  
 laitetaan ulkhuoneusten päälle, owat siinä olewat käälyhuoneet hol-  
 wattavat, 24:n 2 kohta.  
**Ullakko:** kun eri tonttien kiviuhuoneukset rakennetaan yhteen, owat huo-  
 neustien ullakot toisistansa erotettavat, 22:n 2 kohta; — seinäin

Gläasuja ottaa osaa kustannuksiin kadun poistitje johdetusta tanawasta  
65:n 2 kohta.

maka-

901.

tehdas-  
Touko-  
ys niine

akasiini-  
kirjaan.

n pitää  
ka ovat  
rajasta

hannen  
isompi.

shuone-  
suntoja  
llä pal-  
lla ole-

... on saapoon tuntuista käytettävässä.

\*) Sulkiaisten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:iä yleisessä rakennusjärjestyksessä.



182/40

## Rakennusjärjestys Helsingin kaupungin tehdas-, makasiini- ja varastotontteja varten.

Keisarillisen Senaatin vahvistama marraskuun 18 päivänä 1901.

Tonteista, jotka kaupungin asemaan on merkitty tehdas-, makasiini- tai varastotontteiksi, on voimassa kaupungille Touko-kuun 3 päivänä 1895 annettu yleinen rakennusjärjestys niine poikkeuksineen kuin alempana mainitaan:

### 1 § (3 ja 122 §§ \*).

Jos tontti on kaupungin asemaan otettu tehdas-, makasiini- tai varastotontiksi, on se merkittävä kaupungin tonttikirjaan.

### 2 § (7 §).

Tehdastontista laaditun tonttikartan ja mittakirjan pitää näyttämän ne viereisellä tontilla olevat rakennukset, jotka ovat tehdyt kymmenen metrin (10 m.) piiriin, mitatun tontin rajasta laskien.

### 3 § (9 §).

Tehdastonttia ei saa jakaa, ellei jokainen osa ole tuhannen viiden sadan neliömetrin (1,500 m<sup>2</sup>) suuruinen tai sitä isompi.

### 4 §.

Tehdastontille saadaan rakentaa ainoastaan tehdashuoneuksia ja makasiineja kuin myös konttoorihuoneita sekä asuntoja ja ulkokuoneita tehtaan johtajaa varten ja sellaisille siellä palveleville apulaisille ja työmiehille, joiden alituinen paikalla oleminen on tarpeen tehdasta käytettäessä.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin taikka pitää sitä varastopaikkana.

\*) Sulkiasten välissä olevat numerot osottavat vastaavia §:iä yleisessä rakennusjärjestyksessä.